

ALBINA CARPATILOR

fôia beletristică, științifică și literară
cu ilustrațiuni.

Redactor:
Iosif Popescu.

Editor:
Visarion Roman.

Apare în Sibiu

la 15 și ultima fiă-cărei lant în fascicule de câte două côle.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:		Pentru România:	
Pe an	6 fiorini — cr.	Pe an	16 Lei noi.
" 6 luni	3 " 50	" 6 luni	8 "
" 3 "	1 " 50	" 3 "	4 "

O fasciculă costă 25 cruceri seu 70 bani.

Abonamente se pot face ori-când, ér numerii apăruti dela începutul anului pân' atunci se trâmît noilor abonați.

Abonamentele se fac la editorul fôiei în Sibiu, la birourile postale și la librării.

Pe învêlîtorea fôiei se primesc ori-ce inserate,

linia cu litere garmond costă la prima publicare 7 cr., la cele următore 6 cr. v. a., și timbru de 30 cr. pentru fiă-care publicare.

Numărul 6.

SUMARIU.

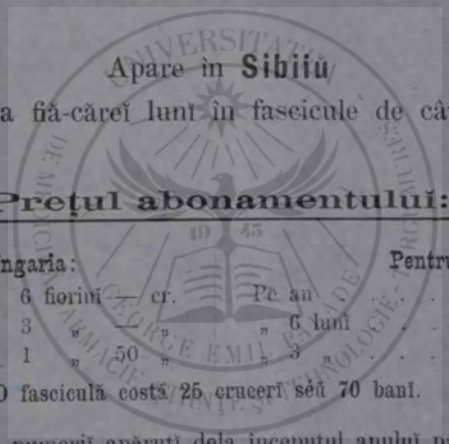
Tecst: Adio, după H. de Balzac. — Dacii, studiu popular, de Iosif Popescu. — Mitologia daco-română: *Moroii*, de S. Fl. Marian. — Memoriile unui stomach, (continuare). — Barca lunecă . . . , poesiă de A. Bârseanu. — Derința, poesiă, de As. Roza C. — Piticul Sultanului. — Tolpa și Stefan-vodă, legendă de S. Fl. Marian. — Crăciunul. — **Varietăți:** Statistică, Modă, Notițe economice, Gicitură, Bibliografă.

Momente de distracțiune.

Ilustrațiuni: Piticul Sultanului. — Ciocănitorea. — Nașcerea lui Christos. — Momente de distracțiune.

Bibl. Univ. Cluj

Nr. 810-1878

P.D.T. 791

Nr. 6.

Anul III.

Sibiu.

31 Decembrie

1878.

ALBINA CARPAȚILOR.

Apare la 15, și ultima în-a cărei luni, în fascicule de 2 côle. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 8 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. sau 70 bani. — Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colectorii, la oficiile noastre și la toate librăriile.

Adio,

după H. de Balzac.

— „Aide, deputat din centru, înainte! Trebuie să mergem în pas iute, decă vrem să fim la masă de odată cu ceilalți. Sus piciorul! Saî, marchize! așa! bine. Știi sări peste brazde ca un adevărat cerb!”

Aceste cuvinte erau pronunțate de un vânător care ședea liniștit la marginea pădurei Ile-Adam și fuma o țigară de Havana așteptând pe soțul său, rétăcit fără îndoelă de mult prin desişul pădurei. Lângă el, patru câni suflau greu și priviau și ei la persoana, cătră care vorbia vânătorul. Pentru a înțelege cât erau de batjocurose aceste vorbiri repetate din când în când, trebuie să spunem că vânătorul interpelat era gros și scurt cu un pânțec adevărat ministerial. Și cu ce greutate măsura el brazdele unui câmp de curând secerat, a căruia miriște împiedeca foarte mult mersul său; pe urmă, spre mai mare durere, rațele sórelui lovindu-î ptezis fața grămădiau pe ea mari picături de sudóre. Cuprins de grija de a-și păstra echilibrul, el se pleca aci înainte, aci înderépt, imitând astfel hurducările unei trăsurî tare sdruncinate.

Era una din acele zile de Septemvre, care isprăvesc cécerea strugurilor prin călduri ecuatoriale. Timpul vestia o furtună. Deși mai multe petece albastre despărțiau încă spre orizont niște mari nourî negrii, se vedeau nouași alburii înaintând cu o repediciune spăimântătoare și întindând, din Vest spre Ost, o ușoră perdea suriă. Deóre-ce vântul sufla numai în regiunile înalte ale aerului, atmosfera apăsa spre regiunile de jos aburii arđetori ai pămêntului. Împresurată de copaci înalți, ce-î luaü aerul, valea, peste care trecea vânătorul, avea temperatura unui cuptor. Fierbinte și tăcută, pădurea par-că era setosă. Pasêrile, insectele erau mute, și vârfulile arborilor abia se clătinaü. Persónele, căroră le rămâne vre o aducere amînte de véra anului 1819, trebuie să compătîmescă nenorocirile sêrmanului ministerial, care asuda sudorî de

sânge pentru a-ajunge pe batjocurosul său soț. Fumându-și mereü țigara, acesta calculase, după pozițiunea sórelui, că puteau să fiă cam cincî ore de séră.

— „Unde naiba suntem?” dîse grosul vânător ștergându-și fruntea și rëzimându-se de un arbore din câmp, mai în fața soțului său; că-ci nu se mai simția destul de tare pentru a sări peste largul șanț care îi despărția.

— „Și pe mine mă întrebî,” răspuse rîdënd vânătorul culcat în érba mare și îngălbînită, care încorona cósă. El aruncă mucul de țigară în șanț, strigând: — „Jur pe St. Hubert!) că nu më va mai prinde nimenea pribegindu-mé într'o țéră necunoscută cu un magistrat, fiă ca și tine, scumpul meu d'Albon, un vechiü camarad de colegiü!”

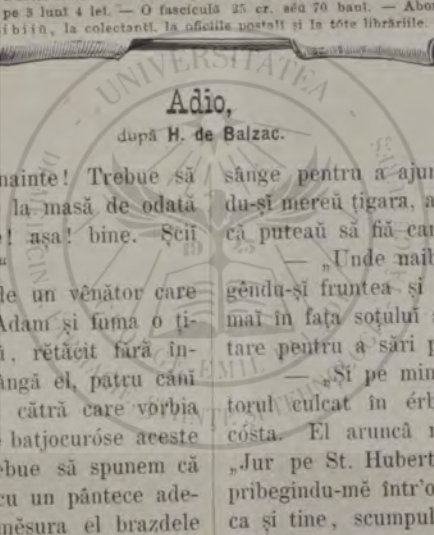
— „Dar, Filip, nu mai înțelegi D-ta franțuzeșce? Fără îndoelă ți-ai lăsat spiritul în Siberia,” observă grosul aruncând o privire durerósă și comică asupra unui stîlp, care se afla la o sută de pași.

— „Înțeleg,” răspuse Filip care-și apucă pușca, se rădică de odată, se aruncă dintr'o săritură în câmp, și alergă cătră stîlp. — „Pe aci, d'Albon, pe aci! róta 'mpregiur la stânga,” strigă el cătră soțul său arêtându-î cu mâna un drum larg și pardosit. „Calea dela Baillet la Ile-Adam!” reîncepu el, „astfel vom afla în acéstă direcciune pe cel dela Cassan, care trebuie să fiă o ramură a celui dela Ile-Adam.”

— „Ai dreptate, colonele,” dîse domnul d'Albon punându-și érași pe cap o căciuliță cu care-și făcuse vânt.

— „Înainte dară, respectabilul meu consiliar,” răspuse colonelul Filip fluerând cânilor, cariî păreau că de acum ascultă mai bine de el decăt de stăpânul lor, magistratul.

) St. Humbert este patronul vânătorilor.

19-Mures METROPOLITAN

Univ. "Petru Maior" Tg. Mures

— „Știi D-ta, domnule marchiz,” reînțepu soldatul batjocuros, „că mai avem să mergem mai mult de două miluri? Satul pe care-l vedem colo trebuie să fiă Baillet.”

— „Dumnezeule!” strigă marchizul d'Albon, „mergi la Cassan, decă-ți face plăcere, dar te vei duce singur. Mai bine vreți să aștept aici, cu totă furtuna, un cal pe care mi-l veți trimite din castel. Ți-ai bătut joc de mine, Sacy. Trebuia să facem o mică vânătoare, să nu ne prea depărtăm de Cassan, să cotrocim numai pământul pe care-l cunoșc. Ași! în loc de a ne petrece, m'ai făcut să alerg ca un căpău dela patru ore de dimineață, și tot dejunul nostru a constat din două tase de lapte! Ah! de vei avea vre odată un proces la curte, te voi face să-l pierzi, măcar de ai avea de o sută de ori dreptate.”

Vânătorul descurajat se așază pe o piatră marginașă, care se afla lângă stilp, depuse pușca, traista golă, și scose un oftat lung.

— „Franța! éta-ți deputații,” strigă ridicând colonelul de Sacy. „Ah! sârmanul meu d'Albon, decă ai fi fost ca mine șese ani în fundul Siberiei”

El nu sfârși și rădică ochii la cer, ca și când aceste nenorociri ar fi fost un secret între sine și Dumnezeu.

— „Aide, pășește!” adăogă el. „Decă șezi jos, ești pierdut.”

— „Ce vrei, Filip? este un obicei atât de vechiu la un magistrat! Pe onore, sunt obosit! Măcar de ași fi ucis un epure!”

Cei doi vânători presentați un contrast destul de rar. Ministerialul era de patru-deci și doi de ani și nu părea să aibă mai mult de trei-deci, pe când militarul, de trei-deci de ani, părea cel puțin de patru-deci.

Amândouă erau decorați cu roseta roșie, atributul oficerilor legiunei de onore. Câte-va șuvițe de păr, împetrite cu alb și negru ca aripa unei frașce, eșiau de sub căciulița colonelului; frumoșe plete blonde împodobiau templele magistratului. Unul era de o statură înaltă, uscat, slab, nervos, și crețele feții sale albe trădați patimi îngrozitoare și nenorociri înfricoșate; celălalt avea o față strălucitoare de sănătate, jovială, și demnă de un epicurian. Amândouă erau foarte arși de soare, și ghetrele lor de piele galbenă purtau semnele tuturor gropilor, tuturor bălților prin care trecuseră.

— „Aide,” strigă domnul de Sacy, „înainte! După o mică oră de mers vom fi la Cassan, dinaintea unei mese bune.”

— „Trebuie că n'ai iubit nici odată,” răspunse consilierul cu un aer amărit și comic, „ești atât de fără milă ca articolul 304 din codul penal!”

Filip de Sacy tresări cu vioiciune; largă sa frunte se încruntă; fața sa deveni atât de întunecată cum era cerul în momentul acesta. Deși o aducere aminte de o amărăciune spaimântătoare îi contrase toate trăsăturile, el nu plânse. Asemenea omenilor puternici, el știa să-și respingă emoțiunile în fundul inimii, și știa să-și respingă caractere curate, că este un fel de nerușinare a-și desvêli necazurile sale, când nici un cuvânt omenesc nu poate să le exprime adâncimea, și când se teme cine-va de luarea în ris a omenilor care nu vor să le înțelegă. Domnul d'Albon avea una din acele inimii delicate, care gicesc durerile și resimt cu vioiciune mișcarea pe care au produs-o fără voe prin vre o neîndemănare. El respectă tăcerea

amicului său, se rădică, își uită ostenela, și îl urmă în tăcere, supărat că a atins o rană care de bună samă încă nu era cicatrizată.

— „Într'o zi, amicul meu,” îi duse Filip stringându-i mâna și mulțămindu-i pentru muta sa căință printr'o privire sfâșietore, „într'o zi îți voi povesti viața mea. Astăzi n'aș putea.”

Ei își continuară drumul în tăcere. Când durerea colonelului se păru împrăștiată, consilierul își regăsi ostenela; și cu instinctul, său mai bine cu voința unui om străpătat, ochiul său cercă toate afundimile pădurei; el întrebă vârful arborilor, esamină drumurile, în speranță că va descoperi vre un sălaș, unde să potă cere ospitalitatea. Ajungând la o respinte, credu că vede un ușor fum, care se rădica dintre arbori. El se opri, privi cu mare băgare de samă, și recunoscu în mijlocul unui desiș crengele verzi și întunecate ale câtor-va pini.

— „O casă! o casă!” strigă el cu plăcerea pe care ar fi avut-o un marinar strigând: pământ! pământ;

Pe urmă se aruncă cu vioiciune printr'un desiș destul de gros, și colonelul, care se cufundase în visuri adânci, îl urmă mecanice.

— „Mai bine-mi place să găsesc aici o omlă, pâne de casă și un scaun, decât să caut la Cassan divanuri, trufe și vin de Bordeaux.”

Aceste cuvinte erau o strigare de entusiasm smulșă consilierului prin priveliștea unui zid, a căruia coloare alburi contrasta în depărtare cu masa brună a trunchilor noduroși din pădure.

— „Ah! Ah! acasta are aerul de a fi vre un vechiu priorat,” strigă érași marchizul d'Albon ajungând la o grilă antică și neagră, de unde putu să vadă în mijlocul unui parc destul de vast, o zidire construită în stilul întrebuintat odinioară pentru monumentele mănăstirești. — „Cât de bine șciau să-și alegă un loc acei ștengari de călugări!”

Acestă nouă strigare era expresiunea uimirei pe care o cășună magistratului poeticul eremitagiū, care se oferia privirilor sale. Casa era situată pe costă în dosul muntelui, al căruia vîrf era ocupat de satul Nerville. Marii ștejeri seculari ai pădurei, cari descrieau un cerc întins împregiur locuinței, făceau din ea o adevărată singurătate. Corpul de locuință destinat odinioară călugărilor era espus cătră međa-zi. Parcul părea că are vre-o patru-deci de iugere (23 hectari). Lângă casă domnia o livadiă verde, întretăetă de mai multe parăușe limpezi, de basinuri așezate cu grația, și fără nici un artificiu aparent. Pe ici, pe colo se rădicau arbori verzi cu forme elegante, cu frunzișul felurit. Pe urmă peșteri așezate cu îndemănare, terase masive cu scările lor stricate și rampe ruginite întipăria o fisionomie particulară acestei sêlbatice Thebaide. Arta încă unise acolo construcțiunile sale cu efectele cele mai pitorești ale naturii. Patimile omenesci păreau că trebuie să mōră la picioarele acestor mari arbori, cari opriau apropierea sgomotelor lumești de acest asil, precum stêmpêrau căldura soarelui.

— „Ce disordin!” își duse domnul d'Albon după ce s'a bucurat de expresiunea întunecată pe care o dedea ruinele acestui paisagiū, ce părea lovit de blăstem. Era ca un loc fușest părăsit de omeni. Iedera își întinsese peste tot nervii săi încovrigați și bogatele sale mantale. Mușchi brunii, verzi, galbeni și roșii își răspândiau colo-

rile lor romantice pe arbori, pe bănci, pe coperișe, pe pietrii. Ferestrele mâncate de cari erau tocite de plôe, găvănite de vremuri; balcônele erau sdrobite, terasele dărîmate. Câte-va oblône nu se mai ținea decât într'o țîțînă. Ușile crêpate păreau că nu pot rezista unui atac. Încărcate de șuvițele lucitoare ale plantelor parasite, cren-gile arborilor roditori părăginiți se întindeau în depărtare fără a da recoltă. Ierburii înalte creșceau în alee. Aceste sfărîmături aruncau în tablou efecte de o poesiă fermecătoare, și idei visătoare în sufletul privitorului. Un poet ar fi rămas acolo cufundat într'o lungă melancoliă, admirând acest disordn plin de armonii, această destrucțiune, care nu era fără grație. În acest moment, câte-vă rađe de sôre își făcură loc printre crêpăturile nôrilor, luminară prin reflecturi de miș de colorii această scenă jumătate sêlbatică. Țiglele brune străluciră, mușchii sclipiră, umbre fantastice se scormoniră pe liveți, sub arbori; colorii môrte se deșteptară, opozițiunii picante se combătură, frunzișurile se desemnară în lumină. De odată, lumina dispăru. Acest peisagiū tare par-că vorbise, tăcu și redeveni întunecat, sêu mai bine blând ca colôrea cea mai blândă a unui crepuscul de tómnă.

— „Acesta e palatul unei ține din povești,“ își dîse consiliarul care nu mai vedea această casă decât cu ochii unui proprietar. „Al cui să fiă ôre? Trebuie să fiă cine-va un mare dobitoc, ca să nu locuască într'o proprietate atât de frumôsă.“

De odată, o femeie se aruncă de supt un nuc plântat la dreapta grilei, și fără sgomot trecu pe dinaintea consiliarului atât de repede, ca umbra unui nôr; această vedeniă îl făcu mut de surprisă.

— „Ei bine, d'Albon, ce ai?“ îl întrebă colonelul.

— „Îmi frec ochii ca să știu de dorm sêu de sunt deștept;“ răspunse magistratul lipindu-se de grilă pentru a putea revedea fantasma.

— „Ea se află de bună samă supt acest smochin,“ dîse el arătându-i lui Filip frunzișul unui arbore care se rădica de-asupra zidului, la stînga grilei.

— „Cine, ea?“

— „Ei! ce știu eu?“ răspunse domnul d'Albon. „Colo, dinaintea mea,“ dîse el încet, „se rădică numai acum o femeie straniă; mi s'a părut că se ține mai mult de natura umbrelor, decât de lumea celor vii. Ea e atât de sveltă, atât de ușoră, atât de vaporôsă, încât trebuie să fiă diafană. Figura ei este albă ca laptele. Vestmintele ei, ochii ei, pêrul ei sunt negrii. Ea m'a privit în trecêt și deși nu sunt fricos, căutătura ei nemîșcată și rece m'a închegat sângele în vine.“

— „Frumôsă e?“ întrebă Filip.

— „Nu știu. Nu i-am vădut decât ochii din față.“

— „La dracu prânđu din Cassan!“ strigă colonelul; „să rămânem aci. Am o dorință să intru în această ciudată proprietate. Veți tu aceste cadre de ferestre vâpsite cu roșu, și aceste vine roșii desemnate pe ciopliturile ușilor și ale oblôneler? Nu ți se pare că e casa diavolului; pôte că a moștenit-o dela călugări. Aide, să fugim după dómna albă și nêgră! Inainte!“ strigă Filip cu o veselie prefăcută.

În momentul acesta, cei doi vênători auđiră un țipêt destul de asemenea cu al unui șorece prins în cursă. Ei ascultară. Frunzișul cător-va arbuste sgârcite rêsună

în tăcere, ca murmurul unei unde agitate; dar, deși își încordară auđu pentru a cuprinde câte-va sunete nòuë, pămêntul rămase tăcut și păstră secretul pașilor necunos-cutei, decă într'adevêr ea pășise.

— „Êtă ceva ciudat!“ strigă Filip urmând conturile pe care le descrieau zidurile parcului.

Cei doi amici ajunseră îndată într'o aleă a pădurei, care conduce la satul Chauvry. După ce au urcat calea acesta spre drumul Parisului, se găsiră înaintea unei grile, și vedură atunci fațada principală a acestei locuințe misteriose. Din partea acesta, disordnului era în culme. Nemărginite crêpături brăzdaū mureii celor trei corpuri de locuință zidite în triunghiū. Fărme de țigle și de șist grămădite la pămênt și coperișe stricte anunțiau o neingrijire deplină. Câte-va fructe căduseră supt arbori și putrediaū fără a fi culese. O vacă pășcea printre pașiște, și călca florile straturilor, pe când o capră rumega strugurii verđi și vița unui umbrar.

— „Aici, totul este armoniă, și disordnului este ôreșicum organizat,“ dîse colonelul trăgênd lanțul unui clopot; dar clopotul era fără limbă.

Cei doi vênători nu auđiră decât scârțăitul ascuțit al unui resort ruginit. Deși fôrte stricată, mica pörtă făcută în zid lângă grilă resistă ori-cărei silințe.

— „Ho! ho! totul devine fôrte ciudat,“ dîse el cătră soțul sêu.

— „Decă n'ași fi magistrat,“ răspunse domnul d'Albon, „ași crede că acea femeie nêgră este o vrăjitoare.“

Abia isprăvisse aceste cuvinte când veni vaca la grilă și le prezentă botul sêu cel cald, ca și când ar fi simțit lipsa de a vedea creaturi omenești. Atunci o femeie, decă se pôte da acest nume unei ființe nedefinite, care se rădică de supt o tufă de arbuste, trase vaca de funiă. Această femeie purta pe cap o basma roșiă, de sub care eșiau șuvițe de pêr blond destul de asemenea cu caerul unei furci. Ea n'avea legătură de gât. O rochiă de lână grôsă cu dungii negrii și sure, prea scurtă cu căți-va policari, permitea să i se vadă picioarele. Putea să cređă cine-va că se ținea de unul din triburile pieilor roșii celebrate de Cooper; că-cii picioarele sale, gâtul și brațele sale góle pareau zugrăvite cu colóre de cărămidă. Nici o rađă de inteligență nu însufleția figura ei turtită. Ochii ei albăstrii erau fără căldură și stinși. Căți-va peri albi și rari îi ținea loc de sprâncene. În sfêșit, gura ei era strîmbată astfel, încât lăsa să trecă dinți rêu așezați, dar albi ca ai unui căne.

— „Hei! femeie!“ strigă domnul de Sucey.

Ea sosi încet până la grilă, privind cu un aer dobitocit pe cei doi vênători, la vederea căroră îi scăpă un suris greū și silit.

— „Unde suntem? Ce fel de casă e aceea? A cui e? Cine ești Domnia-ta? De aici ești?“

La aceste întrebări și la altele multe, pe care i le adresară una după alta cei doi amici, ea nu răspunse, decât prin morăituri guturale care sêmănaū mai mult cu ale unui animal, decât cu ale unei creaturi omenești.

— „Nu veți că e surdă și mută,“ dîse magistratul.

— „Bun i - Ômen i!“ strigă țeranca.

— „Ah! ea are drept. Acesta ar putea fi prea ușor vechia mănăstire a Bunilor-Ômen i,“ dîse domnul d'Albon.

Întrebările reîncepură. Dar ca un copil capricios,

țeranca se înroși, se jucă cu sandala sa, înfășură funia vacii, care se apucase ărăși de păscut, privi pe cei doi vânători, esaminând toate părțile îmbrăcămintei lor; ea clonțâni, morâi, gâlgâi, dar nu vorbi.

— „Numele tău?“ îi duse Filip privindu-o fics, ca și când ar fi voit să o farmece.

— „Genoveva,“ duse ea ridând cu un aer dobitocesc.

— „Până acum vaca este creatura cea mai inteligentă pe care am vădută-o,“ strigă magistratul. „Voiu slobođi o pușcătură pentru a chiâma lume.“

În momentul, în care își apucă d'Albon arma, colonelul îl opri printr'un gest, și îi arătă cu degetul necunoscută care deșteptase curiozitate lor cu atâta vioiciune. Această femeia părea cufundată în gânduri adânci, și venia cu pași lini printr'o aleă destul de depărtată, așa că cei doi amici avură timpul să o esamineze. Ea era îmbrăcată într'o rochiă de atlas negru tocită de tot. Părul său lung cădea în plete numărăse pe fruntea ei, împregiurii umerilor, se scobora până în josul taliei sale, și îi servia drept șal. Obicinuită fără îndoelă cu acest disordin, ea alunga numai rar părul de pe fiă-care tēplă; dar atunci, agita capul printr'o mișcare bruscă, și nu se încerca de două ori până să-și desfacă fruntea său ochii de acest vâl gros. Gestul său avea de altcum, ca al unui animal, acea admirabilă siguranță de mecanism, a căruia înțelă putea să pară o minune la o femeie. Cei doi vânători uimiți o vędură sărind pe o crēngă de mēr și acățându-se de ea cu ușurința unei pasēri. Ea apucă fructe, le mănacă, pe urmă se lăsă să cadă la pământ cu moficiunea grătosă care se admiră la verife. Membrele ei posedau o elasticitate, care lua celor mai mici mișcări ale ei până și aparința genei său a silei. Ea se jucă pe pajiste, se rostogoli ca un copil; pe urmă, de odată, își aruncă picioarele și mâinile înainte, și rămase întinsă pe erbă cu abandonul, grația, naturelul unui pisoiu adurnit la sorē. Tunetul bubuind în depărtare, ea se întorse repede, și se puse în patru picioare cu îndemânarea minunată a unui căne, care aude venind un străim. Prin efectul acestei pozițiuni ciudate, părul ei negru se desfăcu de-odată în două bande

largi care recădură de fiă-care parte a capului, și permise celor doi privitori ai aceste scene ciudate să-și admire umerii, a căroră piele albă străluci ca mărgăritele câmpiei, un gât, a căruia perfecțiune făcea să judece omul pe aceea a tuturor proporțiilor corpului.

Ea scose un țipēt dureros, și se rădică cu totul în picioare. Mișcările ei urmau una după alta atât de grațios, se esecutau atât de ușor, încât nu se părea a fi o creatură omenescă, ci una din acele fiice ale aerului celebrate prin poesile lui Ossian. Ea merse cătră un basin, își scutură ușor un picior ca să-l desfacă de pantof, și părea că-î place să-și îmoe în isvor piciorul alb ca alabastrul, admirând fără îndoelă undulațiunile pe care le producea și care străluciau ca pietrele scumpe. Pe urmă ingenunchiă pe marginea basinului, își petrecu, ca un copil, cufundându-și în apă lungile cosițe și trăgându-le afară cu repediciune pentru a vedea cădēnd picătură de picătură apa cu care erau încărcate, și care străbătute de rađele dīlei formau ca nișce mătânii de mărgăritare.

— „Această femeie este nebună,“ strigă consiliarul.

Un țipēt răgușit, țipētul Genovevei, rēsună și păru că se adresēză necunoscutei, care se rădică cu vioiciune alungând părul de pe fiă-care parte a feții. În momentul acesta, colonelul și d'Albon putură să observe bine trāsurile acestei femei, care vędēnd pe cei doi amici, alergă la grila în câte-va sărituri cu ușurința unei căprioare.

— „Adio!“ duse ea cu o voce dulce și armoniosă, dar fără ca această melodie, așteptată cu nerăbdare de vânători, să pară a desvelli cel mai mic simțămint său cea mai mică idee.

Domnul d'Albon admiră lungile gene ale ochilor săi, sprāncenele sale negre bine provēdute, o piele de o albețe strălucită și fără cea mai ușoră nuanță de roșată. Numai mici vine albastre se desemnau pe fața sa albă. Când se întorse consiliarul cătră amicul său pentru a-î împărtași uimirea pe care i-o inspira vederea acestei femei stranie, îl găsi întins pe erbă și ca mort. Domnul d'Albon descărcă pușca în aer pentru a chiâma lume și strigă: „Ajutor! cercând să rădice pe colonel.

(Va urma.)

Dacii¹⁾.

Studii populare de Iosif Popescu.

(Continuare.)

Pacea încheiată cu Decebal nu putea să dureze mult. Dacii erau un popor turbulent, care nu se putea astēmpēra până îi mai rămāneau mijloce de acțiune. Și aceste mijloce erau considerabile. Armatele romane învingătoare abia atinseseră Transilvania, mieđul imperiului dacic. Decebal, care cunoșcea bine starea imperiului roman, întrase în alianță și cu Partii, inimicii cel mai înverșunați ai Romanilor și-î întăritase să începă resbel.

De altă parte, abia eșise din Dacia greul armatei romane, și Decebal începuse să facă pe ascuns pregătiri de resbel, începuse să armeze, să primescă deser-

tori romani și să restituē fortărețele dărimate. Curēnd după aceea Dacii trecură Tisa și ocupară o parte din țera Jazygilor. Acesta era o călcare pe față a condițiunilor de pace, și Trajan auđind de nealitatea și falsitatea Dacilor se întărită grozav și esclamă: „Sic in provinciarum speciem reductam videam Daciam²⁾. Senatul roman declară pe Decebal inamic al patriei, ér Trajan se decise a întreprinde în persōnă o a două a espediciune în contra lui.

În primăvera anului 104 d. C., plecă Trajan cu o legiune și cu cohortele pretoriane la Mesia, unde mai veniră două legiuni din provinciile vecine, pe când

¹⁾ Veđi Strabo, Pliniu, Dio Cassius, Tabula Peutingeriana, Gebhardi, Alfonso Ciacono, Bergmann etc.

²⁾ Cu alte cuvinte: „Să vęd dară Dacia prefăcută în provincie romană.“

o a patra legiune, a XIII-a, se afla în Sarmizegethuza. Așadară la a doua expedițiune încă luară parte 4 legiuni, și adică: Legio XIII gemina; Legio V macedonica; aceste două au fost și în expedițiunea cea dintâi; Legio minervia prima, numită mai târziu și trajana, înființată de Domițian în Germania inferioară, unde-și avea cvartirul încă pe timpul lui Sever; în fine Legio VI-a claudia, pia, fidelis.

Trajan, îndată ce ajunsese în Mesia, trimise o parte din armată sub conducerea lui Lusiū Quietu, fostul comandant al călărimei în expedițiunea primă, peste Dunăre pe la Uj-Palanka. Ținutul dacic de aci fusese

ocupat, în urma păcii, de o garnisonă romană. Lusiū Quietu înainta fără nici un pericol pe un drum cunoscut, având înaintea sa legiunea dela Sarmizegethuza, ér în dosul său pe Trajan cu partea cea mai mare a legiunilor.

Vedând Decebal că armata romană se apropia de reședința

sa și că mulți dintre Dacii săi desertază, se încercă să încheie din nou pace cu Trajan. Acesta însă ceru dela inamic să depună armele și să se predea fără condițiuni în mâinile Romanilor. De aceea regele Dacilor voi mai bine să încerce încă odată norocul armelor; își adună dar trupele și chiamă într'ajutor pe poporale vecine. De altă parte trimise ucigași plătiți în Mesia să omóre pe Trajan; dar această încercare nu reuși.

Tot în timpul acesta se pare a se fi întâmplat episodul mișcător al conducătorului legiunei XIII, Longin. Acesta făcând multă stricăciune inamicului fu chiamat

la o convorbire amicală cu Decebal și aci întrebat în public despre planurile lui Trajan în purtarea acestui resbel. Longin refușă de a răspunde, de aceea fu prins, fără a se respecta dreptul de legat. Acum Decebal trimise soli la Trajan cu promisiunea, că va elibera pe Longin, dacă i se va înapoia țera până la Istru și speșele resbelului. Înțelegând bravul Longin de acea faptă a Dacului trimise la împăratul său pe un libertin, pe care-l avea pe lângă sine, cu vestea, că mai bine móre, decât să pună la încercare nobila inimă a lui Trajan. După plecarea libertinului bravul Longin se sinucise.

Piticul Sultanului. (Pag. 99.)

Astfel dară toate încercările lui Decebal, de a face pe Trajan să se lase de resbel, au fost zadarnice. Împăratul roman cu restul armatei sale merse pe Istru în jos și căută un loc potrivit pentru a face un pod gigantic peste Dunăre. Scopul lui era să lase generațiunile viitoare

un monument neperitor, să atace apoi Transilvania din Sud-Ost și să taie drumul de retragere al Dacilor în munții sudici. Locul, unde s'a zidit podul de piatră al lui Trajan, se pare a fi fost satul Gieli, cinci ore spre Ost dela Turnu-Severin, nu departe de vârsarea Oltului în Dunăre¹⁾. Aci nu numai că s'au aflat

¹⁾ Cei mai mulți scriitori așază podul lui Trajan la Turnu-Severin, deși Tabula Pentingeriana nu arată aci decât un pod de lemn, și deși lățimea riului dată de Dio Cassius și celelalte descrieri ale locului nu corăspund cu dispozițiunea Dunărei la Turnu-Severin. Se pare, că acest pod a fost mai curând construit de Sever, care a petrecut mult timp în Panonia. Dacă Trajan a trecut pela Turnu-Severin, a mers pe strada militară spre Ost peste Modru până la riul Schyl, a

rămășițele unui pod de piatră și ruine de fortărețe pe amândouă termii, ci și urmele unei căi militare, care conduce spre Nord către Turnul-roșu la Sibiiu și pe care Românii și astăzi o numesc calea lui Trajan. Celelalte condițiuni încă se potrivesc cu descrierea lui Dio Cassius, care vorbește în modul următor: „Trajan a făcut un pod de piatră peste Istru, pe care nu-l pot îndestul admira. El are 20 de stâlpi pătrați de piatră, a cărora înălțime este de 150 picioare²⁾ fără temelie, și lățimea de 60 picioare (cam 16 metri). Acești stâlpi sunt depărtați unul de altul de 170 de picioare (cam 46 metri) și legați între sine prin arcuri. Podul e așezat la un loc, unde riul e adânc, lat și repede, și unde pământul e mocirlos.“

În primăvara anului 105 d. C. trecu Trajan Dunărea și merse cu armata pe Olt în sus până la patele Carpaților, cari despart Transilvania de România. Acest drum militar conduce pe termenul drept al Oltului pela Romula (Resca), Acidava (în fața Slatinei), Rusidava, până la Pons Aluti (Rimnic). De aci încolo, termenul drept este în multe locuri atât de stîncos, încât n'a putut exista un drum. Aci armata a trebuit să treacă pe termenul stîng, a mers pela Buridava (în fața de Călimănești) de unde drumul se depărtează de Olt până la Castra Trajana (de sigur nu departe de Salatrauca).

Aici s'aun așezat Românii în castră înainte de a-și continua drumul prin strimtorile periculoase ale Carpaților, pe unde iese Oltul din Transilvania și curge spre Sud prin România mică până în Dunăre.

De astă-dată Decébal nu mai cutează a ieși la șes pentru a se opune Romanilor. Soldații săi, deși foarte

trecuți riul și a luat-o spre Sud-Ost pe termenul stîng al Schylului pela Rucăr, Brădești, Craiova (Palendava), Kakeleo (Castra nova) până la Dunăre, unde am amintit că s'ar afla rămășițele unui pod de piatră.

²⁾ Cam 40 de metri și jumătate. Această înălțime considerabilă se esplică prin scopul lui Trajan de a face un lucru neperitor, și de a putea transporta trupele peste pod și erna când Dunărea se umflă. În genere dimensiunile acestui pod sunt gigantice și precum ăice Gautier în „Traité des ponts,“ mai presus de ideile arhitecților moderni, decă este adevărat că au existat. „Les dimensions d'un pareil ouvrage sont presque au dessus de toutes les idées des architectes d'aujourd'hui, s'il est vrai, qu'elles aient existé.“

bravi, nu puteau rezista artei militare perfecționate a armatei romane. Dar cu atât mai bine se putea Decebal apăra în strimtorile, care formeză intrarea în Transilvania despre Sud, și în munții întăriți prin fortărețe.

Cea dintăiu luptă serioasă a trebuit să fiă înaintea strimtorii Turnului-roșu. Columna lui Trajan arată într'adevăr o luptă în strimtorile munților. Romanii fură siliți să cucerescă fortăreța de forteretă; ér Daci se apărau cu cea mai mare înverșunare. Acești sêlbatici eroi, vèdend că nu mai e scăpare dedeaun foc caselor și bunurilor lor, omorau cu mânilor pe bêtânii neputincioși, pe femeile și copiii lor, ca să nu devină sclavii Romanilor, și părăsiau peste nôpte locurile impresurate. Astfel întră Trajan în Transilvania și cuceri pe rënd tôte orașele din drumul său, ér Daci, învinși se retraseră în munții nordici. Acum Decebal trâmise érași soli la Trajan, ca să-l rôge de pace, dar fără rezultat. De aceea Daci se mai reculeseră odată și cercară să recucerescă fortărețele ocupate de Romani. Încercare zadarnică! Romanii ocupară din nou Sarmizegethuza, care de bună samă fusese părăsită de legiunea XIII încă dela începutul resbelului, deóre-ce o legiune nu putea rezista întregii armate dace. Este foarte probabil, că la acéstă ocupare s'aun împreunat legiunile lui Lusiū cu ale lui Trajan. Decebal vèdendu-și cetățile și mai tôte țera cucerită de Romani, vèdendu-și averile descoperite în albia riului Sargetia, nu mai voi să trăiescă. Un eroi ca el nu era făcut pentru a cădea prins, ci să móră înainte de a-și vedea rușinea cu ochii. Mulți Daci nobili, imitând esemplul regelui lor, își luară viața, ér alții se predederă lui Trajan și fură duși în Italia, ca să înfrumusezeze triumful Romanilor. Acum trâmise Trajan călărimea să persecuteze restul armatei Dacilor. Tôte țera fu cucerită, fortărețele luate cu asalt, o parte a populațiunei ucisă, ér alta alungată peste frontieră. Astfel resbelul dacic era finit și sôrtea acestui brav popor hotărîtă. Sfêrșitul acestei expedițiunii osteniciose cade, după Mommsen, în anul 107 d. C. Dorința lui Trajan fu astfel împlinită, că-ê Dacia deveni provinciă romană.

(Va urma.)

Mitologia daco-română.

Moroii.

Moroii, după cum își închipuiesc și cred Românii, sunt un fel de strigoii mici, cari se fac din copiii cei „piérduți,“ adică născuți fără vreme, apoi din copiii ce se nasc morți, precum și din cei nou-născuți, ce mor până a nu fi botezați¹⁾. Copiii acestia până la al șeptelea an²⁾

¹⁾ Credința Romanilor atât din Bucovina, cât și din Moldova.

²⁾ Unii Români spun că copiii cei nebotezați după al treilea, alții după al șeptelea și éra alții după al nouélea an se fac Moroii. Cel mai mulți însă spun că după al șeptelea an.

vin nôptea și cer țită dela mamele lor³⁾. După al șeptelea an însé din nôptea, în care s'aun îngropat, în fiă-care nôpte următoré se scólă din morminte și încep a striga câte de trei ori după olaltă „botez,“ și decă se 'ntemplă să-î audă cine-va și-î boteză, după cum vom vedea mai la vale, atunci tac și se întorc în mormintele lor, de unde nu mai es nici odată. Decă însé nu-î boteza nime, ei se fac Moroii și devin spaima și gróza tuturor ómenilor, cari se întemplă

³⁾ V. Alexandri. Poesii pop. ale Rom. București 1866, pag. 104.

să-î vedă și să-î întâlnească seú să trecă pe unde sunt ei îngropați⁴⁾. Drept aceea mamele, care au avut nenorocirea⁵⁾ să părădă vr'un copil, să-l nască mort, seú căroră le-a murit copiii mai înainte de-a fi fost încreștinați, acele mame, ȋic, pentru a încungiura, ca după al șeptelea an să se facă copiii lor Moroii, trebuie, după cum spun Românele din Moldova, să care cu gura șapte ani de-a rëndul în ȋiua de Bobotéză aghiasmă mare și să stropescă cu ea mormintele lor⁶⁾. Românele din Bucovina, după cum mi s'a spus, tot în ȋiua de Bobotéză ieú aghiasmă de cea mare, care se face la „Jordan“, și ducându-o într'un pãhãrel seú și 'n alt vas o tórna încruciș peste mormintele, unde știu că se află copiii lor îngropați, seú tórna aghiasmă de-acésta pe săcriul Moroiiului prin o bortică anume făcută, și de câte-orî tórna, de atâtea orî rosteșce formula botezului, adică: „botezá-se robul lui Dumneđeu Ion, de este bãet, Maria, de este fată, în numele tatãlui și al fiului și al st. duh, amin!“ Érá numele ce s'a dat copilului mort la cea dintãiu turnare a aghiasmei trebuie să se repetască în toți șapte anii⁷⁾.

Prin acéstă procedurã, repetãtã în fiã-care an în ȋiua de Bobotéză, după cum afirmã Românii din Bucovina, Moroii e deplin botezat și mai mult nu rãmâne Moroii, ci cutare copil, și locul unde e îngropat nu cãșunezá nimãerũ nicũ o nenorocire, nicũ o daunã. Atãt ómenii cât și vitele, care trec pe acolo sunt lãsați în bunã pace, cã-cũ Moroiiul, botezat fiind, nu se mai scólã din mormântul seú, nu mai iese afarã, ci rãmâne acolo pentru-totdeuna ca și orĩ care alt mort de rënd⁸⁾.

Copiii pierduți, cei morți-nãscuți, și cei noui nãscuți, cari mor nebotezați, meniți de Ursitele lor a deveni Moroii, decã după înmormântarea lor nu se înteresezá nimeni de dênșii ca să-î încreștineze, sunt înmormentați totdeuna nóptea în Bucovina, și nu în rënd cu ceialãți morți, ci în genere într'un ungherũ sub zidul seú gardul ținterimulãi. Un bãrbat, o femeii, dar mai ales móșa înveleșce copilul mort într'o rãntie (rufã) seú într'o bucãtica de pãnzã, îi face un săcrieș din nișce drãncióre, îl pune în acesta și prin întunecul nóptii îl duce cu ajutorul unui alt bãrbat seú al unei femeii de-l îngropã în ținterim⁹⁾.

Șciut este însã, cã unele ființe pierdute își omórã copiii nelegitimĩ credënd a-și ascunde rușinea, și apoi îi îngropã seú sub talpa vre unei case, seú sub talpa vre unui grajdũ, seú la tulpina vre unui pom, seú pe malul vre unui pãrãu, în scurt orĩ unde apucã și le vine mai la îndemãnã. Unele ca acestea, se înțelege, cã nu mai cautã a-și încreștina copiii, ci sunt bune bucuróse, cã au puțut scãpa de dênșii. Mai cu samã acești nenorociți mititei se fac după al șeptelea an Moroii și când iese din morminte încep a striga în fiã-care nópte „botez“, și a face ómenilor o mulțime de neplãceri și daune.

Însã orĩ cine aude pe vre unul din Moroii strigãnd botez, decã numai voeșce, îndatã póte să-l boteze. Iea de grabã o nãframã albã, curatã, seú o bucãtica de pãnzã nouã și rupendu-o în dõuș și aruncãndu-o în partea în care aude strigãnd, ȋice: „Botézã-se robul lui Dumneđeu Ion, de-ĩ bãet, Maria, de-ĩ fatã, în numele tatãlui și al fiului și al st. duh, amin!“¹⁰⁾. Seú iese o luminãricã de cãrã aprinsã, scóte mãna dréptã din mãneca cãmeșii și așa, ținënd luminãrica, în mãna desvelitã, cãtrã locul unde crede cã se aflã seú a auzit pe Moroii, rosteșce formula de mai sus¹¹⁾.

Prin rostirea formulei de botez și a numelor acestora, se ȋice, cã din acel moment Moroii se botézã și nu mai e Moroii, nu iese din mormântul seú, nu strigã botez, nu se mai aratã ómenilor nicũ odatã, nicũ nu face nimãerũ nimic¹²⁾.

S'a spus din ce se fac Moroii, cum se îngropã și cum se botézã ca să nu mai fiã Moroii. Vine acuma rëndul sã vorbim și despre aceea: când iese ei din mormintele lor? cum se aratã ómenilor și ce le fac acestora, precum și vitelor, cu care vin în atingere?

Moroii, ca și orĩ-care alte spirite necurate, iese din mormintele lor pe la mieđul nóptii și se aratã ómenilor în chip de mãte¹³⁾, ogari, luminare roșiiã¹⁴⁾, copii, precum și în multe alte chipuri. Érá când încep cocoșii a cãnta, atunci cât ai clipi din ochi dispar cu toții ascundẽndu-se fiã-care la locul seú.

Cei ce se aratã în chip de mãte se sue pe pomii, mai ales decã sunt îngropați sub vre un pom, încep apoi a mieuna fórtã urit, a miórlãi și a se bate cu alți Moroii. Decã întâmpinã pe cine-va în calea lor, îi sar în fatã, îl sgãrie pe obraz seú orĩ pe unde apucã¹⁵⁾.

Când se aratã în chip de ogari hãriesc la ómenii și dau navalã asupra lor voind sã-ĩ mușce, și de multe orĩ îi și mușcã¹⁶⁾.

În chip de luminare roșiiã se aratã ei pe la mieđul nóptii arđẽnd ca o mare parã de foc, ca para dintr'o pușcã seú pistol. Și de este omul, care-ĩ vede, departe de acéstã luminare, Moroii nu se apropie de el, dar de este fórtã aproape seú de se întâlneșce în cale cu ei, atunci aceștia nu-ĩ dau pace, se apucã de capul lui și-l bat, îl pocesc, îl stropșesc, îl nebunesc seú îl amușesc de nu mai póte vorbi în veci¹⁷⁾.

Ca copii se aratã Moroii îmbrãcați în cãmeși albe, lungi pãnã în pãmẽnt și numai în casul acesta strigã botez¹⁸⁾. Mai tare însã strigã ei botez pe la ȋile mari și mai ales pe la Bobotézã¹⁹⁾.

Moroii sunt în genere fórtã rãi. Când iese pe la mieđul nóptii, unii plãng și se vaitã ca copiii, alergãnd în

⁴⁾ Cred tuturor Romãnilor din Bucovina.

⁵⁾ Romãncele dela sate, la care n'a strãbãtut încã demoralisarea ce se aflã prin orãze, considerã faptul când pierd vre un copil seú îl nasc mort, de un pecat și nenorocire fórtã mare.

⁶⁾ V. Alexandri, op. cit. pag. 104.

⁷⁾ Cred. Rom. din Horodnicul de jos, com. de D-nul Petru Prelipcãn, și acelor din Cãndreni, com. de D-nul Petru Ursul, precum și din alte sate rom. din Bucovina.

⁸⁾ Cred. Rom. din Horodnicul de jos, com. de P. Prelipcãn, și din alte sate din Bucovina.

⁹⁾ Datina Rom. de pretutindene în Bucovina.

¹⁰⁾ Cred. Rom. din Cãndreni, Voloca de pe Siretiũ, Ilișesci și Siretiũ. E de însemnat cum cã numele Ion și Maria se dá de toți Romãni din Bucovina Moroiiilor, cari se botézã. De alt-nume nu se pomeneșce.

¹¹⁾ Datina și cred. Rom. din Voloca.

¹²⁾ Cred. tuturor Rom. din Bucovina.

¹³⁾ Cred. Rom. din Ilișesci, Cãndreni și Voloca.

¹⁴⁾ Cred. Rom. din Cãndreni com. de P. Ursul.

¹⁵⁾ Cred. Rom. din Ilișesci.

¹⁶⁾ Cred. Rom. din Cãndreni com. de P. Ursul.

¹⁷⁾ Cred. Rom. din Cãndreni com. de P. Ursul.

¹⁸⁾ Cred. Rom. din Ilișesci.

¹⁹⁾ Cred. Rom. din Horodnicul de jos, com. de P. Prelipcãn.

tóte părțile, strigând botez și cerând ceva de pomană, seú, după cum am văzut mai sus, miorlăind ca mâțele și hîrîind ca ogarii²⁰⁾. Alții se duc pela mamele lor, care nu s'au îngrijit de densii ca să tórne în ziua de Boboteză aghiasmă mare pe mormintele lor și, unde le află, încep a le schimosi până ce le lasă ca vai de ele²¹⁾.

Décă sunt îngropați sub talpa vre unei case, Moroii, ieșind din mormintele lor, se sue în podul casei, alérgă încolo și încóce, réstórnă tot ce le vine înainte, hodorogesc, strigă, țipă, se vaită, în scurt fac fel și chipuri de nebunii de bagă pre cei din casă în tóte rēcorile. Dar de multe ori nu se lasă numai cu atăta, ci după ce se satură de résturnat și aruncat prin podul casei, se scobóră în casă, se apucă de capul ómenilor, nu le dau pace să dórma, îi aruncă jos din paturi, îi ghiontesc, li se pun pe pŕept și vreú să-î nádușască, îi scuipă; apoi aruncă tóte obiectele în mijlocul casii, murdăresc totul, mai pe scurt fac câte nu te mai tae prin cap²²⁾.

Cei ce sunt îngropați sub talpa vre unui grajdiiú seú poétă nu dau pace vitelor, ci restórnă Iesele și haleele, încălesc vitele în fumii, le chilogesc, le stlcesc, le slutesc, și atăta le chinuesc până ce cea mai mare parte din ele per. Din această caúsă apoi Românii totdeuna mută casele și grajdiiurile de

unde cred că se află vre un Moroii în alté locuri curate, unde spun că le merge mult mai bine, unde nu li se întéplă nici o neplăcere din partea acestor spirite rele²³⁾.

Se dice că mulți Moroii ies și la drumuri în calea călătorilor și, decă întâlnesc pe vre unul mergēnd într'o căruță cu cai seú car cu boi, se viră printre spițele rótelor

și încep a se vaita și a țipa de-ți iéú auđul, spáriind prin această caii seú boii, carii apucă la fugă, sfarmă carēle și cășunéză multe nenorociri ómenilor și vitelor²⁴⁾.

Ómenii și vitele, care se culcă pe locul, unde sunt Moroii îngropați, se bolnăvesc, li se strimbă trupul în tóte părțile, gura li se strimbă la drépta, ér picioarele la stînga așa, că de și nu mor, cei mai mulți se fac și rēmán nișce caricaturi, de care trebuie se te infiorezi când arunci numai privirea asupra lor²⁵⁾.

Spun descăntecele, că Moroii pe mulți ómenii numai din vėdute seú din auđite îi pocesc, îi sparie și-í dióchie. Acești nenorociți se bolnăvesc, și numai prin descăntare se pot vindeca.

Alte descăntece spun éráși că Moroii nu numai că maltratéză vitele, ci iéú și laptele de pe la vacile mulgētóre, din care caúsă acestea încep a stírpi, a slăbi și a se usca până se fac tóca²⁶⁾.

Spre a se putea scăpa de asemenea Moroii, afară de mijlócele arėtate mai sus, mai întrebuintéză Românii încă și „Erba Moroiiului“ (lat. Helianthemum vulgare, germ. das gemeine Sonnenröschen), o buruénă cam ca „Erba orbalțului“, care se numeșce altmintrelea și „Erba osului“. Acéstă buruénă o fierb cu aghiasmă din ziua Iordanului (Bobotezii) și, ducēnd astfel de apă în șépte ani

de-a rēndul în ziua de Boboteză în locul, unde șéú că e Moroii îngropat, o tórna încrueiș peste mormēntul lui și dic: „botezá-se robul lui Dumneđeu Ion, — de este băét — Maria — de este fată — în numele tatăului, al fiului și al st. duh, amin!“ După acest act Moroii nu mai învie, și nu mai iese din mormēnt ca să facă ómenilor și vitelor neplăceri²⁷⁾.

Mai este încă și alt mijloc prin care poți să te scapi de Moroii și anume: decă vei aduna usturoii

Ciocănitórea. (Pag. 94)

²⁰⁾ Cred. Rom. din cele mai multe sate din Bucovina.

²¹⁾ Cred. Rom. din Căndreni, com. de P. Ursul.

²²⁾ Cred. Rom. din Horodnicul de jos, com. de P. Prelipcean și a celor din Voloca.

²³⁾ Cred. Rom. din Horodnicul de jos, com. de P. Prelipcean, și din alte sate din Bucovina.

²⁴⁾ Cred. Rom. din Crasna.

²⁵⁾ Veđi mai multe descăntece din colecțiunea mea.

²⁶⁾ Datine și cred. Rom. din Căndreni, com. de P. Ursul.

dela trei case și gunoiu dela trei țifni de lângă ușile grajdului unde sunt vite dela trei gospodari, le vei pune la olaltă cu aghiăsmă dela Bobotéză și cu păcură (dohot); fierbându-le pe toate la un loc vei unge cu această amestecătură, în forma crucei celei mari, porța, zăvoarele, oblonele, ușile și ungheriurile grajdului unde te hotărășci cu rzeșul și vei dice:

„Depărtéză-te Moroiole din hotarul meu și să nu îndrășnești a mai veni și a mai spurca locul meu, nici vitele mele, nici casa mea, nici copiii mei, nici pe mine însu-mi. Depărtéză-te în loc pustiū, și te du de te bagă în al tēu mormēt, de unde ai ieșit, și să nu mai ieși în vecii vecilor, amin!¹²⁸⁾”

Décă face cine-va astfel și rosteșce cuvintele amintite, se dice, că Moroioi nu-l mai zidăreșce, nu se mai apropiă nici de casa sa, nici de vitele sale.

Mulți Români pretind, că ei nu numai că au audțit pe Moroii strigând botez, nu numai că i-au vėđut în timp de nópțe, când tóte spiritele ies de prin mormintele lor, ci au trebuit chiar să se și lupte cu dēnșii²⁹⁾. Alții éráși spun că sunt o samă de ómenī, însē mai ales femeī, care se înțeleg cu Moroii; aceștia apoi le fac tóte după plac³⁰⁾.

În fine voiū să mai adaog și aceea că, atât după spusa poporului, cât și după descāntecele sale, băeții morți nebotezați se numesc Moroii, érá copilele Moróice și Moróie, în singurit Moroii, Moróică și Moróii³¹⁾.

S. Fl. Marian.

Memoriile unui stomach.

(Continuare.)

Șciū prea bine, că acéstă receptă, precum și cele ce urmăză, ar fi apērate de facultatea întrégă. Wismuthul serveșce, ar dice cine-va, pentru alinarea iritabilității nervóse a stomachului; acidul mineral escită activitatea sucului gastric etc. etc. Dar te rog, iubite cetitor, nu crede acesteă. Nu vrēū să judec ce influință au acele substanțe asupra altor părți ale corpului, și nici nu e dorința mea să mă amestec în afacerile altora; pentru mine însē acele ingrediente au fost mai mult stricăcioșe decât nefolositoare. ceea-ce de bună samă voiū șci eū mai bine decât alții.

Ce furiă mă cuprinse, când trebui să ieaū acel mixtum compositum!

Afară de Wismuth și natron, s'a mai întrebuințat aici și opium — opium, care în loc de a escita secretiunile, le moleșeșce — opium, care influințéză în mod diferit asupra fiăcărui om, aci esciteză, aci moleșeșce! Era să scārsnesc din dinți de furiă, și totuși am fost silit să ieaū doșe repetite din acea micstură; din norocire durerea n'are memorii. Fireșce mi se făcu tot mai rău în loc de mai bine; prin urmare făcurăm o nouă vizită medicului.

Scena petrecută în casa medicului fu cam ca cea dintăiū, și nu voiū uita nici-odată liniștea rece și incredută, cu care ascultă doctorul descrierea suferințelor mele. Apoi răspunse cu sânge-rece:

— „Dă-mi, te rog, recepta îndērēpt; voiū face o mică schimbare, cu care, sper eū, ne vom ajunge scopul cu desăvērșire.”

La aceste cuvinte se uită peste prețiosul document și șterse un rīnd, — mi se pare, opium. În curēnd se gândi altfel și scrise o receptă nouă, pe care o dede domnului meu cu aceea-și mină amabilă ca întâiași-dată. Pentru acéstă receptă nu primi nici o plată, că-cī medicii sunt de obiceiū ómenii cei mai desinteresati din lume. Pe urmă furăm complimentați și reconduși cu amabilitate ca întâia óră.

Vē puteți închipui, că atât frica mea cât și curiositatea au fost încordate în gradul cel mai înalt prin noua ordonanță de execuțiune. Cetitorul, care va fi urmat istoria mea cu atențiune, nu-mi va refusa compătimirēa suferințelor mele și va șci aprețui situațiunea mea de plāns. Sabia lui Damocles atārna éráși de-asupra capului meu,

și făceam numai suposițiuni nesigure asupra grosimei firului, de care era spānzurată.

Aici să nu pierdem din vedere, că în tot timpul acesta n'am fost în stare să vėd de trebile mele și totuși n'ași fi cerut mai mult, decât o dietă ușoră. Trebuia să fiū lāsat în grija naturei, care-și dă totdeuna silința, să vindece tóte relele, decât nu-i pune nimenea pedeci.

În aceste împregiurări mă aflam într'o stare de neliniște și nesigurantă cumplită, când ne duserăm la domnul farmacist Morbus, care ne pregăti următoarea micstură:

Receptă: Trinitrat de Wismuth, } câte 2 scrupule.
Confecțiune aromatică, }
Micstură de gumi, 3 drachme.
Ammoniac compus, 4 drachme.

Infușiune de coji de portocală comp., 1 uncii.
„ „ rădăcinii de enzian „ 8 uncii.

Din acéstă micstură să se iea de 3 ori pe zi câte două linguri.

Nu șciū decât acest venin mi-a fost mai grețos decât cel dintăiū, dar șciū că am fost silit să-l ieaū de 3-ori pe zi, în loc de 2-ori ca mai înainte. Recunoscuī îndată pe prietīnul Wismuth, și enzianul era numai înlocuirea unei amărăciuni printr'alta; amēndouī însē erau însoțiți de alți draci mai răi decât ei.

Era dar lucru natural ca starea mea să devină tot mai rea și să fiū transportat la un alt „medic renumit“, care pētrunse ceva mai afund în diagnosa rēului meu, cio-cāni ca de obiceiū gratia închisórei mele, cóstele, cu degetul sēu, și-mi puse o mulțime de întrebări pe care nu le voiū aminti aici. Erăși gemuī desperat când audți péna medicului scārtāind pe hārtie, pe care se nāșcea un nou manifest încontra sănētății și vieții îndelungate.

De astă-dată căpētă el o altă formă și amărăciunea supērării mele nu era mai mică, decât amărăciunea aloei.

Receptă: Decocțiune de aloecompusă, 2 uncii.
Infușiune de rădăcinii de columbo, 3 uncii.
Tinctură de opium, 10 picături.
„ „ hāmeiū, 1 1/2 drachme.
Apă acră de cireșe, 6 drachme.

Să se iea din acéstă micstură pe tótă ziua 2 linguri.

Să observăm că în recepta cea dintăiū o parte constitutivă era confecțiune aromatică, pe când aici s'a prescris

²⁹⁾ Cred. fórte răspândită în Bucovina.

³⁰⁾ Cred. Rom. din Voloca.

³¹⁾ Veđți mai multe descāntece din colecția mea.

¹²⁸⁾ Dat. și cred. Rom. din Cāndreni, com. de P. Ursul.

aloe — două substanțe, care sunt cu totul opuse în efectele lor. Amărăciune era însă și aici destulă; într'atâta se uniau cei doi medici.

Cu totă această micstură plăcută starea mea rămase cea vechiă, ba, deore-ce stăpânul meu, pacientul, veni din nenorocire la ideea, că luarea medicinei îl scutește de orîce dietă, mi se făcu mai rău și trebui să fiu dus la un al treilea medic.

Ași obosi pe cetitorul cel mai răbdător, decă așa împărtași diferitele păreri, care fură pronunțate despre cauza bôlei mele. Ajunge să spun, că un medic îmi prescria alcalii, pe când celălalt le declara stricăcioase și-mi da acide. Comunică rețeta medicului al treilea.

Receptă: Sulfat de alaun, 1 drachmă.

„ „ zinc, 1 „

Acid sulfuric subțiat, 4 uncii.

Din această micstură să se ia de 3- seú 4-ori pe zi 30 de picături în 1/2 cană de apă cu zahar.

Aceste acide puternice avură o influință bună, că mă scăpară de unele acumulațiuni de materii în putrejune, deși zema de alămăe ar fi făcut mai bine același serviciu.

Când fu arătată acea rețetă unui al patrulea medic, acesta clătina din cap și prescrie:

Receptă: Potasă fluidă, 3 drachme.

Tinctură de rădăcină de columbo, 13 drachme.

Barca lunecă voioasă
Peste-a lacului surfață
Și 'n ea tinera păreche
În dulci visuri se resfață.

Ochiu în ochiu și gură 'n gură
Pe-a plăcerilor aripă
Ei străbat întinse ciasuri
Într'o fericită clipă.

Și cu ei natura 'ntrégă
Lin pluteșce'n veselie:
Teiul des încet șoptește
Cu zefirul ce'l adie.

Doresc véra înverșită,
Doresc sóre călduros,
Să ved' roza înflorită,
Să mé 'nbet de-al ei miros.

Doresc codru, codru verde,
În el cânt de páserea;
Ascultându-l dór voiú pierde,
Cumplită durerea mea.

Barca lunecă ...

Ér steloțele de aur
Sús pe cerúri pîntoite
Tremură vepénd, că'n barcă
Stele mândre sunt unite.

Éta! ínse cerúri nóue
Jós în apă se arată,
Éta! stele mai frumoșe
Și o lună înlocată.

.....

O! iubire, taínic farmec,
Tu cu noi întréga fire
O rápeșci în mândre visuri,
Visuri dulci de fericire!

Tu dai teiului vorbire,
Pe zefir îl faci să sbóre;
Tu prefaci páménu'n cerúri
Tu faci stéua visătoare!

Fără tine ochiul rece
Nu zăreșce'n teiú vieță,
Mândrul cerú din lac îi pare
Chip, ce pere'n dimineță!

A. Bârseanu.

Dorința.

Mai doresc să ved' isvorul,
Cum se scurge printre flóri;
Să-l privesc și să-mi út dorul,
Ce m'apas' adescóri.

Să ved' malurí zafiríme
Cu miozote, ce 'nfloresc;
Să le-aud în nopți senine
„Nu mé uita“ cum șoptesc.

Oh! eú nu út nici-odatá
Ce'n vieță am iubit
Nu út nóptea ínstelată,
Nu út câmpul înflorit!

* Ah! de-ași mai ajunge încá
Véra timpul de plăceri;
La durerea mea adâncá,
Dór gási-voiú mângăeri ...

As. Roza C.

Piticul Sultanului.

(Veđi ilustrațiunea de pe pag. 85.)

Oriental e țera capricielor. Despoții sunt ca copii, curioși și cruđi. Gusturile cele mai bizare, a căror împlinire cere de multe ori vieța ómenilor, sunt la ei de tóte ăilele. Câte-va esemple nu vor strica.

La curtea persană este astăđi obiceiul, ca la anul nou un curier plin de noroiú, ca și când ar veni din mare

depărta-re, să anunție marelui stăpán o victoriá a trupelor persane. Despotului îi trebuie fum de tãmăe Mehemet Ali din Egipt se preumbla pe strade cu faimosul seú tigrú, Șeitan. Chaliful Hachim, Fatimidul, de câte-ori eșia la preumblare poruncia unui servitor să se culce pe spate, și spre trecere de vreme îi spinteca pântecele. Ba, mai

târziu ori cine-l întelna trebuia să-i strige: „o unicule, o vecinice!“ ca unui dumnezeu.

Sultanii din Constantinopol încă sunt bogați în gusturi capricioase, și de sigur între ei răposatul Abdul Azis ocupa rangul de onoare. El avea pasiunea ruinătoare de a poseda vapore de resbel escelente, pe care le lăsa să stea neactive supt ferestrele palatului său. El iubia animalele sălbatice, avea cămila favorită, panteră favorită, cocoși de luptă favoriți etc. Dar capriciul capricielor era piticul său „Kuciuc Osman“. Acest pitic de 94 centimetre era renumit în stambul, și când trecea călare pe ponyul lui prin stradele Tofaneî, toți îl salutau și i se dedeau din cale ca unei maestăți. Sultanul era nedespărțit de piticul său, chiar în călătoriile sale prin Europa, că-cî avea lipsă de conversațiunile lui, care durau mai multe ore pe zi.

După ce trebile statului erau sfârșite, când marele-vezir părăsia pe Maestatea-sa, venia rëndul de audiență al lui Kuciuc Osman, care știa să ia în rîs propozițiunile primului ministru. Sultanul își petrecea rîdënd cu acest curios nebun de curte, a căruia funcțiune era să nutrească și să dreseze cocoșii de luptă ai padișahului. Acastă

funcțiune nu era atât de neînsemnată, cum și-ar inchipui cine-va. Lupta cocoșilor era un spectacul, de care se bucura Sultanul în totă ziua. Luptătorii, cari se distingeau, erau decorați de Abdul Azis în persoană cu marele cordon al ordinului osmanie în briliante. Nu era puțină onoare pentru un cocoș, fiă el cât de victorios, de a purta decorațiunea, care strălucia pe piepturile marilor demnitari europeni în sala de audiență a padișahului.

Nu știe omul să rîdă său să plângă, când vede sörtea unui mare imperiu încredințată unor astfel de mâni. Putea să înflorască bieta Turciă, și poporele ei se puteau inchina unui autocrat cu minte de copil! De altcum sfârșitul lui Abdul Azis a încoronat după merit acea esistență plină de fapte ciudate. A se sinucide cu nișce fôrfece este tot atât de original și de ciudat, ca și a trăi cum a trăit acel sultan.

Un an și jumătate a trecut dela mörtea lui și nu se mai aude nimic despre foștii lui favoriți. Cine știe ce va fi făcënd bietul Kuciuc Osman și decorații săi luptători! Pöte plânge după gloria trecută și blastemă nestatornicia lucrurilor pămenteșci.

Tolpa și Stefan-vodă

din „Tradițiuni populare române“ de S. Fl. Marian.

Se dice că pe vremea lui Stefan-Vodă se afla pe lângă curtea domnescă un Țigan cu numele Tolpa, carele era un om deștept, glumeț și tot-odată fôrte prefăcut.

Într'o zi, venind nișce Români dela țeră ca să se jeluască înaintea domniei pentru nedreptățile din partea pâr-călabului lor, întempinară, togma când aveau să între în curte, pe Țiganul Tolpa.

— Ce vreți voi, ômeni buni? — îi întrebă acesta.

— Avem să vorbim ôre-ce cu Măria-Sa Vodă. A-casă-i? — răspuneră Români uimiți, socotind că cine știe ce domn mare e acela cu care vorbesc.

— A-casă! ... Dară ce aveți voi să vorbiți cu Măria-Sa? Nu puteți să-mi descoperiți și mie tainele vöstre? Eu v'ași putea fôrte mult ajuta, de ôre-ce și eu sunt unul dintre cei mai mari sfetnici ai Măriei-Săle.

Români veniți, necunoscëndu-l cine-î și vödëndu-l așa de vorbăret, i se'ncredură Țiganului, cugetând că ceea ce le spune e adevărat, și-î istorisiră taina lor, adică: cum că pâr-călabul îi asuprește din cale afară, cum că li ıea bir peste măsură, ba încă pe lângă aceea mai în tóte zilele îi batjocurește, îi bate și-î chinușce fără milă și fără vr'o pricină. Écă de ce au venit ei să se jeluască Măriei-Sale Vodă!

— Ômeni buni! — dıse Tolpa, — nu purtați nici o grijă, întörceți-vă pe-a-casă în voia cea mai bună, că eu vi-s omul! Voiü vorbi cu Măria-Sa. Lasă decă vă va mai asupri și bate pâr-călabul vostru de ați înainte!

Români il ascultară și se întörseră bucuroși spre case.

Tolpa, după depărtarea lor, căută un prelegiu bun să între la Măria-Sa în odae.

Într'o zi Stefan-Vodă era voios.

Șciindu-l atuncî că-ı numai singur în divan, Tolpa întră de-odată la densus în nuntru, plângënd și ținëndu-se cu mâinile de cap.

— Ce-ți este ție, Tolpo? ... Ce plângi?! — îl întrebă Vodă, vödëndu-l văetându-se cu mâinile de cap.

— Mi-a tras popa o palmă, Măria-Ta!

— Pentru ce? ...

— Pentru că n'am șciut „tatăl-nostru“.

— A! tu păgănu! — îi dıse Stefan-Vodă mănios — tu să nu șciü „tatăl-nostru?“ ... Pecat că n'am aflat eu acesta mai de mult, că de-atuncî te-ași fi gonit dela curtea mea! ... Mă, da ce ești tu? păgân? turc? tătar? ori ce litfă rea? să nu șciü tu „tatăl-nostru?“ ... Stăi numai! ...

— Ba îl șciü, Măria-Ta, da-l greșesc într'un loc.

— Spune-mi-l dar!

— „Tatăl-nostru, carele ești în ceriuri, sfințescă-se numele têu, viie împărăția ta ...“

— Mai departe!

— Aici am uitat o vorbă.

— „Fiă în voia ta“ ... și acum mai departe!

— Fiă în ...

— Fiă în voia ta ... și încă odată dela început, că ărăși ai uitat!

— Tatăl-nostru, carele ești în ceriuri, sfințescă-se numele têu, viie împărăția ta, fiă în ...

— Fiă în voia ta! ... Măi da ce bătut cu leuca! ... Un cuvënt să nu-și potă însemna! ... Și încă odată dela început și ține bine minte: fiă în voia ta.

— Tatăl-nostru, carele ești în ceriuri, sfințescă-se numele têu, viie împărăția ta, fiă în ...

— N'o să mai țină minte! ... Și mai de multe ori: fiă în voia ta.

— Fiă în voia mea, fiă în voia mea, fiă în ...

— Nu așa! ci „fiă în voia ta,“ adică a celui de sus, a lui Dumnezeu, și nu întru a ta, nerodule și năucule!

— Ei! ... fiă! d'apoi decă uit!

— Apoi nu uita, că dóră nu ți-e dogit capul!

— Și ca să nu uit, Măria-Ta, scrie-mi vorbele acelea pe o hârtie și te iscăleşce, ca așa să-mi pot aduce aminte totdeauna, când voi lua hârtia în mână.

Stefan-Vodă, nici visând de cugetele Țiganului, luă o colă de hârtie albă curată și scrisese „fiă în voia ta,” apoi se iscăli mai dedesupt „Stefan-Vodă,” și i-o dete Țiganului, ca să nu-l mai supere...

Tolpa — bucuria lui — iewa hârtia în mână și, cum ieși din divanul domnesc, pe dată a și pornit la țeră, anume cătră satul acela, de unde erau Românii, ce au fost venit la curte să se jeluiescă pentru asuprirea peste măsură din partea pârăcalabului.

Ajungând el în satul acela, dete poruncă să se adune toți sătenii la un loc, d'impreună cu dênșii și pârăcalabul, că-cî vine dela curtea domnescă și le aduce o vorbă mare dela Măria-Sa Vodă, pe care fiă-cine trebuie s'o asculte și s'o implinescă...

După ce s'a adunat tot satul, d'impreună cu pârăcalabul la un loc, Tolpa vîrîndu-se în mijlocul adunării se puse față în față cu pârăcalabul, pe carele a început mai întâiu a-l muștra înaintea întregului sat pentru neomenia sa cu sătenii și cu toți Românii de prin jurul acela, apoi arătându-i iscălitura lui Stefan-Vodă, îi dîse:

— Veđi ce este scris aici?

— Vêd: „fiă în voia ta” — răspuse pârăcalabul, — dar eu nu știu ce vrea să însemneze acêsta!

— Nu știi? ... bine! ... lasă că știu eu! — strigă Tolpa furios, și atunci pe loc porunci juraților să-l întîndă jos înaintea adunării și să-i măsore vr'o cincî-deci de bete bune și piperate, dicînd:

— Iscălitura Măriei-Sale poruncește: să pedepsim pe toți aceia ce nu știu de omenie și asupresc pe frații lor din cale afară și fără de vr'o dreptate! ...

Pârăcalabul era nevoit să sufere bătaia, credînd că așa a poruncit Vodă.

El însă era unul dintre cei mai credincioși, mai supuși și mai plăcuți domniei, și știind acêsta, se mira foarte mult, cum de a putut Stefan-Vodă să poruncescă ca să-l bată Țiganul Tolpa înaintea sătenilor, mai cu samă neaflându-se el cu nimic vinovat! ...

La vr'o câte-va săptămâni însă, după ce a fost bătut, avînd trêbă numai decăt să se ducă la curtea domnescă, se duse, și ajungînd întră la Măria-Sa.

Stefan-Vodă, bucurându-se de sosirea lui, îl priimi cu aceea-și prietenie și căldură ca și mai înainte.

Pârăcalabul s'a mirat mult de primirea acêsta căldurôsă. Pricepînd atunci că nu pôte să nu fiă ceva la mijloc, că trebuie să-l fi pus cine-va pe Vodă la cale și de aceea poruncise ca să-l pedepsescă, îl întrebă dicîndu-i:

— De ce ai poruncit Măria-Ta lui Tolpa ca să mă

bată înaintea sătenilor mei, că dóră n'am făcut nimêrui nici un rêu.

Stefan-Vodă, uitându-se lung la dênșul, mirându-se și el de vorbele pârăcalabului, îi dîse:

— Ce spui? ...

— Ce spun? ... d'apoi ecă cum și ecă cum, și începu a-i povesti totă istoria cum s'a întemplat.

— A, mișelul! — dîse Vodă mânios — de aceea mi-a spus el ca să iscăleşce eu la cuvintele, ce nu le șcia din „tatăl-nostru,” ca să aibă cu aceea iscălitură putere de a te bate! ... Așa-i trêba? ... Lasă că mi ți-l-oiu învêța eu! ...

Stefan-Vodă se făcu foc: porunci curtenilor să prinđă pe Tolpa și să-l spênzure.

Tolpa însă, când istorisia pârăcalabul lui Vodă și când Vodă porunci ca să-l prinđă și să-l spênzure, stete la ușă și ascultă tôte. Cum a auđit acêsta, îndată s'a făcut nevêđut, ascunđându-se în grădina domnescă, care era foarte mare, știind că acolo nu va da nime de dênșul, ér trecînd mânia Domnului, pôte încă să scape cu viața.

În zădar l-au căutat curtenii ca să-l prinđă, că-cî Tolpa nu era nicăiri. El bietul, de spaimă și de frică c'o să-l spênzure, s'a fost ascuns în acea grădină așa, că nici điuva mare cu lumina nu-l putea afla, de l-ar fi tot căutat.

Mai spre sêră, fiind o đî frumôsă și căldurôsă, eși Stefan-Vodă singur din curte și se duse la preâmbulare prin grădina domnescă togmai în partea aceea, unde era Tolpa ascuns. Țiganul vêđîndu-l de departe că vine spre dênșul, se sui iute într'un mēr și se legă cu brêul, cu care era încins peste mijloc, de un crac, lăsându-și picióarele să spênzure în jos, ér o ațișoră, ce o avea asemenea pe lângă sine, o legă de altă crêngă de-asupra capului sêu.

Vêđîndu-l așa, Stefan-Vodă dîse de milă:

— Đeu că-mi pare rêu de sêrmanul Tolpa. Bietul, de bună samă auđind că am poruncit să-l omóre, pentru că a bătut pe pârăcalabul, s'a spênzurat el singur, ne mai așteptînd pe alții ...

Tolpa trêgea numai cu urechia.

Stefan urmă:

— Decă ar fi viu, eu l-ași ierta ...

— Fiă în voia ta! — strigă Tolpa, sâring jos și îmbrătoșînd picióarele Măriei-Sale.

— Fiă în voia ta! ... Bine că cel puțin de frica spênzurătoarei ai învêțat tatăl-nostru! — dîse zimbînd Stefan-Vodă. — Atunci m'ai prins cu iscălitura, acum cu vorba, dar altă-dată nu mai scapi nici cu voia ta nici fără de voia ta! ...

Era glumeț Stefan-Vodă și-i plăceau și glumele altora, dar între o glumă și o altă glumă ținea la mijloc câte nouê fulgere, și vai de acela, pe care-l nimeria printre glume săgêta mîniei domneșci!

Crăciunul.

E nópte. Afară e zăpadă. Arborii învêliți în albul lor vestmênt par nișce spectrii, care-și întind în aer brațele lipsite de carne. Și omêtul scărțae supt picióare, și stele nenumêrate scîlipesc vesel de pe cerul senin. Er ferestriile caselor iluminate lasă să trecă în nópte rađe roșietice. În lăuntru se aud risuri vesele și cuvinte de bucuriă. Este presêra Crăciunului!

De mult ... de mult ... încă era nópte, și în orașul Vifleem, într'o iesle miserabilă, se nășcea un copil, care deveni Mântuitorul. Dar învêțecii acestui Dumneđeșu uitară điuva nășcerii lui. Abia în secolul al 4-lea își aduseră aminte creștinii, că trebuiau să serbeze điuva, în care sosise pe pămênt Omul-Dumneđeșu, și ei adoptară nóptea din 24 spre 25 Decemvre, că-cî Luca dîce: era nópte când

Naşcerea lui Christos.

s'a născut Christos, și pentru că păgânii își serbau Saturnaliile în aceeași zi.

Era lucru natural, ca să fiă sărbătoare pentru copii ziua, în care un copil se născu. De aceea bradul Crăciunului la Germani a fost și rămâne un obicei admirabil, de o curățenie sublimă și de o poezie mișcătoare. Abia în secolul al 16-lea se pomenește mai întâiu despre acel obicei. Să fiă ore de origine păgână, sau creștină? Pote este în memoria pomului vieții Igrdrasil, pote este o remișnență din sărbătorea lui Juel, nașcerea sôrelui, pe care Germanii antici o serbau cu brași.

Pote este „pomul cunoștinței“ din Paradis. Dar acela era pomul oprit, pe când bradul din presera Crăciunului, vecinic verde ca pomul vieții, imprășcie darurile sale în tote părțile. Mii de lumini ard pe crengile lui; lanțuri de bărtie colorată îl împodobesc; zaharicale, mere și nucii aurite invită pe mititei să se adăpostescă supt pomul imbelșugării. Ce bucurie cuprinde inimile copiilor, ce veselie străluce în ochii lor! Ah! a fi copil și a vedea bradul Crăciunului este pote fericirea cea mai nevinovată și mai durătoare.

Obiceiul s'a lătit în secolul nostru în Franția, Englițera, Italiă, ba în unele părți locuite de Români. La majoritatea Românilor însă colindarea cu stéua, și în timpurile mai noue Iroșii, sunt obiceiurile cele mai lățite.

V a r i e t a ț i.

Ciocănitorea și pădurea. (Pag. 88). Cine n'a auzit această pasere cu ciocul lung, când ciocănește în pădure! Ea-și caută nutremânt sub scôrta arborilor; acest nutremânt sunt felurii vermi, care nimicesc cu încetul podoba pădurilor. Până acum s'a crezut, că ciocănitorea, deși strică scôrta arborilor, totuși aduce mai mult folos pustiind insectele. Se pare însă că nu-i așa. Ciocul cel țepân al acestei paseri, strêbate și sfășie côja cea mai tare pentru a scôte furnicile și alte insecte. Dar numai cele nemijlocit sub scôrta sunt nimicite; pe când interiorul arborelui continuă de a fi pustiit. De altă parte arborele sfășiat se bolnăvește, capătă bureți și merge spre peire. Nici aceea nu este rar, ca ciocănitorea să sfășie arbori, cari nici n'au insecte. Deosebită stricăciune cășunéză această pasere în brădeturi prin pustiirea fructelor și prin găurirea brașilor sănătoși pentru a-și face cuib. Urméză de aici, că ciocănitorea trebuie ștersă din lista paserilor folositoare. Esperința le-a dictat pedepsa de môrte. Sic transit gloria.....

Un raport conșcientios. Într'una din ultimele ședințe ale camerei belgiane ajunse un câne în sală și se ascuse supt bănci. În mijlocul cuvântării unui deputat, bietul amic al omului, care era pote prea nervos, începu să urle, în semn de desaprobare fără îndoelă. Se făcu o mică vênătore și cânele fu dat afară. Raportul stenografic însemna în modul următor locul, unde a fost intrerupt oratorul: „Lătrat pe mai multe bănci....!“

Chinezi în Berlin. În călătoria cătră Petersburg ajunse în Berlin o legățiune chineză estraordinară, care trase în hotelul la curtea imperială, unde se rezervaseră 43 de odăi; între acestea se află și cele ocupate odată de Lord Beaconsfield, și mai târziu de Patti. Legățiunea consta din 35 de persoane. Față de ambasador fu observată cea mai strictă etichetă. După ordinul agentului chinez, încă înainte de sosirea marelui demnitar se depărtaseră din salonul cel mare mesele din mijloc etc. și se înlocuiseră prin altele mici așezate în nișele ferestrelor. Fia-care masă era împodobită, după gustul ambasadorului, cu câte un gigantic buchet de flori prospete. Cu puțin

Cine nu-și aduce aminte din frageda copilărie, când abia îngâna:

„Treț crai dela resărit,
Cu stéua-ău călătorit“ etc.

Suvenirii plăcute dintr'un timp trecut de nevinovăție și lipsit de grijă, voi rămâneți pururea în suflet!

Apoi: În orașul Viflaem
Veniți boeri să vedem! etc.

Ce să vedem în orașul Viflaem? Locurile, pe care le-a cutreerat fiul lui-Dumneșeu, unde s'a născut, a propoveduit și a murit sunt în mâni păgâne, cu tot sângele vârsat pentru eliberarea Sântului-Mormânt. Cu tote acestea Viflaemul, la 1/2 oră dela Ierusalim, păstrează și astăzi suveniria Dumneșeuului-martir. Mohamedanii fabrică acolo cruci și icône de tot felul, pe care nenumerați peregrini le cumpără în tot anul. Pe locul, unde a fost légânul Mântuitorului, Iustinian a zidit o biserică. Creștinii veneréză acea biserică, ba chiar și Mohamedanii, cari cred că acolo s'a născut cel mai mare profet după Mohamed!

Acestea sunt singurele rămășițe, care atestéză viața și întemplările lui Christos. Serbarea Crăciunului este însă și va rămânea cel mai plăcut suvenir din vârsta fragedă a fiă-cărui om. Ea este cea mai poetică, cea mai curată, că-cî patimile omenești n'au persecutat încă pe timpul acesta inocența și virtuțile marelui Martir!

Înainte de sosirea ambasadorului, venise agentul din Berlin la hotel și așteptă în salon pe stăpânul său, ședând într'un fotel în fața ușii, pe când doi secretari se postaseră lângă ușă. Când intră ambasadorul estraordinar, care fu condus în sală de directorul hotelului, cei doi secretari se aruncară cu fața la pământ și sărutară parchetul de trei ori, ținând brațele întinse. Ambasadorul se apropiă apoi de agent, care încă se lăsă să alunece pe parchet și salută în același mod pe cel dintăiu ambasador al imperiului chinez. După ceremonia acesta, ambasadorul își făcu toileta; în timpul acesta rămăseră deschise tote ușile, până și cele din coridore. Agentul chinez își luă apoi concediul, ér întregul personal al ambasadei luă prânșul, și adică la patru mese. La cea dintăiu ședeau numai ambasadorul și primul secretar; la a doua cinci secretari de categoria a doua; la a treia 12 persoane de categoria a treia; și la a patra 16 persoane de categoria a patra. Cuvertul pentru categoria întâiu costă 30 de marce și s'a bêt numai Reinburger-Cabinet și Tokayer. A patra categoriă n'a bêt vin, dar cantități enorme de teă. Îndată după dîner servitori se stîrciră în odaia vecină cu a ambasadorului și fumară din pipe uriașe.

Accident grozav. În comuna La Chapelle Monche în Franția se jucau pe lacul înghețat peste cinci-șeci de copii, cari togmai veniau dela școlă. De odată gheața trosni, crepă și se cufundă tirind cu sine 48 de mititei, cari se înneacă mai toți. Numai vre-o patru au scăpat.

O gardă de onore. După cum serie „Nazione“, se forméză în Florența o gardă de onore pentru regina Margareta, gardă, care constă din tineri patriciani și din cavaleri ai ordinului italian. Garda este călare și cu uniformă forte elegantă. Această instituțiune se va întinde și asupra celorlalte capitale ale Italiei.

Statistică. — Consumățiunea bêturilor spiritușe în Englițera și America. În genere se crede, că în America se consumă mai multe spiritușe: Acesta este o erore. După o statistică oficială s'a consumat acolo în 1877 felurite

băuturi în valoare de 595.784,784 dolari, seú 113.156,957 funți șterling. — În Englitera s'a consumat cu totul pentru 142.008,231 funți șterling, așadară cu 25 milioane funți strl. mai mult, decât în America. Încă mai mare este diferența, decât valoarea americană se înlocuește cu cea engleză. Valoarea consumărei americane se reduce la 93 $\frac{1}{2}$ milioane, față cu 142 milioane funți șterling din Englitera. Punând populațiunea Americii de Nord egală cu 45 milioane, a Engliterii cu 32, căpătăm aproape 2 funți șterling pe cap în America, 4 $\frac{1}{2}$ funți șterling pe cap în Englitera.

Modă. — *Despre seson.* Capriciile modei se fac adesea ridicule, câte-odată pe drept, nu însă totdeauna. În sezonul de acum este moda atât de indulgentă, încât numai o alegere rea este vina, decât o domnă nu se îmbracă cu gust și cu scop. Haine lungi, de mijloc și scurte; cåde ascuțite, prătrate și rotunde; talii înalte, colțurose seú tăietă oval; toate sunt iertate. Rămâne numai a se acomoda alegerea împregiurării, în care se pórta costumul. — Haine scurte și de mijloc ca toilete de visită și de stradă sunt mai mult de lână cu gilet și tablier și cu gătelă de catifea comprimată, seú cu o nouă gătelă de pene în formă de blană de un aspect foarte frumos, care se face în toate colorile și rădică toate toiletele, cele simple ca cele elegante. Colorile preferite pentru aceste toilete sunt: castaniú, verde de mirt, albastru închis. O pălărie mică împodobită cu un cap de pasere seú cu o mică egretă de pân, seú și un Rembrandt complectază toaleta de stradă. Vêlurile cele mai noue au așa numita formă de mască, la marginea de jos cu dinți ascuțiți și adesea brodate cu mai multe șiruri de mătăsă colorată, pentru a se potrivi cu colorărea predominantă a pălăriei. Toiletele de societate se deosebesc esențial de toiletele de bal. Catifea neagră cu atlas și brocat, atlas de coloră „aurului vechi“ (or vieux) împreună cu catifea aură-brună sunt stofele de predilecțiune pentru cele dintâi. Brocatul are acum mai cu samă un fund strălucos de atlas, în loc de mătăsă mată. Și moiré se arată pe ici, pe colo, dar fără succes; se întrebuintează mai mult ca gătelă, și numai decât a rămas din alte timpuri, în combinațiune cu alte stoffe. Mai modern și mai iubit este pekingul, din care se fac veste, gileturi și gulere. — Garniturile cele mai noue pentru haine mai elegante sunt dantele strălucioase cu perle irisate, în care predomină bege și or vieux; țorțori (franges) cu aceleași perle și țorțori de chenille; brodate cu fire de aur și argint și de mătăsă împrestrăată, galone în felul cachemirilor de India pe dungă de atlas seú cachemir rosa, albastru, crême, rubin, negru, alb. La baluri se vede cu deosebire alb, rosa-mat și crême. Perle albe și scoici încep a deveni foarte moderne. Se vorbește de a împodobi cu ele vestele-tablier dela hainele de bal de faille seú atlas ale doamnălor tinere. Fetele pórta cu deosebire ghirlande ușore de flori, care se împletesc în giurul taliei și încadrăză tăietura taliei. Așa numita robe fourreau se pórta ca până acum; ea este prea elegantă, și arată prea avantajos un corp frumos, pentru a fi părăsită atât de curând.

Notițe economice. — *Mijloc în contra rîmelor.* Rîmele se pot delătura într'un mod foarte simplu, după cum spune „Journal d'agriculture pratique“. Ajunge să stropesci rêvarele cu flori, care sufer de rime, cu apă amestecată cu a deșea parte de fructul ras al castanului de cal (Aesculus hippocastanum), ceea-ce cășunéză eșirea și mórtea nemijlocită a rîmelor. Și când sunt fructele uscate, efectul veninos nu se pierde. Același jurnal atrage atențiunea asupra sucului de tutun, care, mestecat cu apă, se pôte întrebuintă în contra păduchilor de frunze atât la pomă cât și la legumii.

— *Înmulțirea unui grăunte de grâu.* Decă se compută că un grăunte de grâu produce 50 de grăunți, dintre care fîă-care încă 50, ajungem în al doilea an la 2500 de grăunți. În anul al 3-lea 125.000, în al 6-lea 15.625.000.000 și în al 12-lea 244.140.625.000.000 de grăunți, seú cam 12 bilióne de mészuri de grâu. Dintr'un grăunte, pot să

se ospéteze încă în al 3-lea an 3000 de ómeni, ér în al 12-lea an ar putea să trăiescă totă vieța întréga populațiune a pământului. Mari sunt minunile tale, domne!

Gicitură numerică

de St. Popescu.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18.
numele unei foii literare.

8. 16. 1. 2. 7. un nume bărbătesc.
5. 13. 14. 11. 2. o dramă de Shakespeare.
10. 5. 16. 3. un nume bărbătesc.
18. 11. 14. 3. 16. un nume femeesc.
2. 9. 12. 3. 5. 1. 1. 2. un rîu în Venețuella.
13. 15. 16. 12. 16. 3. un împérat roman.
1. 16. 3. 13. un filosof germán.
16. 11. 7. 8. 3. 16. 1. o muscă folositoare.
7. 5. 11. 10. 4. 12. 16. o provinciă în America.
7. 6. 16. 8. 11. 16. un oraș în Moldova.
1. 16. 17. 2. 11. Domnitorul României.
4. 12. 18. 3. 16. o capitală în Austria.
7. 14. 15. 11. 12. 3. capitala Germaniei.
12. 13. 16. 11. 8. 16. un regat în Europa.

Deslegarea giciturii din N-rul trecut:

- 1) Hemus
- 2) Odessa
- 3) Manoli
- 4) Emil
- 5) Righi.

Literile inițiale, cetite de jos în jos, dau: Homer; literile finale, cetite de jos în sus, dau poema lui: Ilias.

Deslegare nimerită primăram dela: D-nele *Henriette Jarnik* născ. *Eyszell* nobila de *Klímpély*, din Viena; *Emilia Onciú* născ. *Ciaroschi*, din Usdin; D-nii: *Petru Valea* din Juda, *I. C. Panța*, *Stefan Dumitru*, *Yulcan Cláril*, *Pompiliú* și *Iulian Popescu*, din Brașov; *Stefan Necșa*, din Sibiu; *Basilú Apaludean*, din Banat-Comlos.

Bibliografia.

S. Fl. Marian. Tradițiuni poporale române. Broșura primă; prețul 40 cr. v. a., Sibiu. Edit. și tip. eredei de Closius, 1878.

D-nul S. Fl. Marian, zelosul nostru colaborator, este cunoscut cetitorilor nostri atât prin minunata descriere a moravurilor poporului român, cât și cu deosebire prin interesanta sa „Mitologia daco-română“. Acest adorator al literaturii populare continuéză mărta opera a D-lui Alecsandri. Scopul densusului este să facă cunoscute publicului român tesaururile limbii noastre, tesaur conservate în minunata tradițiune a poporului. Ar fi fost o crimă neiertată a lăsa să se pèrdă o mulțime de obiceiuri atât de originale, o mulțime de legende admirabile. Broșura primă a D-lui Marian va fi urmată de altele, decât publicul nostru va ști apretui ostentelile sale. Autorul se ocupă cu calegerea și descrierea „Moravurilor pop. român“, care încă se vor publica la rîndul lor. Din punctul de vedere al cultului literaturii noastre populare, D-nul Marian are dară merite necontestabile.

Pentru ca însă o scriere populară să aibă o adevărată valoare, trebuie să fîă icóna modului de cugetare al poporului, și o reproducere fidelă a limbii sale atât de verđi și atât de sănătoase. Este o artă, și o artă grea, de a putea rămănea fidel; și meritul D-lui Marian este cu atât mai mare, că-ci densusul a coréspuns de deplin acelor recerínțe.

Broșura D-lui Marian cuprinde următoarele cinci bucăți: 1) Stefan-Vodă și Săhastrul; 2) Tolpa și Stefan-Vodă; 3) Stefan-Vodă; 4) Stefan Tomșa și Metropolitul Crimca; 5) Feciorul Dediului.

1) Stefan-Vodă și Săhastrul este un episod mișcător din copilăria eroicului și evlaviosului principe. Dum. Bolintinú, care în legendele sale a descris faptele voineșci ale strămoșilor nostri, a pus în versuri partea ultimă a acestei tradițiuni. Densusul însă n'a cunoscut, seú n'a voit să întrebuinteze legenda întrégă. D. Marian ne-o înfășeáză totă într'un mod plăcut, într'o limbă verde și sănătoasă, care-și restaureză sufletul după atâtea galicisme, germanisme, latinisme, și alte isme.

2) Tolpa și Stefan-Vodă este un mărghăritar de stil și de spirit popular. Ea ne arată pe eroú în vieța íntimă. Obicnuiți a vedea pe Stefan-Vodă în furtunele resbóelor cu fulgerul nimicitor în mână, ne-am făcut despre el o idee necompletă. Eroul în momentele de repaus înțelegea și gluma. Decă sufletul lui era vițez, de vitejia durabilă a Románului, el avea și veselia, ba chiar bonomia propriă poporului nostru. N'am putut resista dorinței de a oferi cetitorilor nostri această adorabilă legendă; ea va fi o dovadă despre cele spuse.

3) Stefan-Vodă. Această legendă ne arată pe Eroul în resbóiu. Ea ne dă o idee despre voinicia vechiului Román și despre bucuria, cu care era gata a veni în ajutorul Domnului seú; pe urma simplicitatea vieții lui Vodă și generositatea, cu care știa respálta serviciile primite. Acest episod din vieța Eroului dă de minciună cele spuse de atâtea ori despre ingratițiunea celor mari.

În aceste 3 bucați se arată Stefan cel mare supt diferite fețe, și se dovedește că el în toate ocaziunile a știut să rămână mare. Totdeodată se exprimă admirațiunea, ba chiar cultul poporului moldoven pentru acel mare domn al lui.

4) Stefan Tomșa și Mitropolitul Crimca este un episod din viața plină de fapte nedemne a lui Stefan-Vodă Tomșa. Se pare, că autorul a pus în adins pe acești doi Stefani față în față, pentru ca cu atât mai bine să resară meritele „celui mare“.

5) Feciorul Dedului este o icônă a încrederii în sine și voiniciei jéranului român. Dedul și feciorul lui puși în fața lui Vodă își păstrează sângele-rece și simțul valôrei lor personale.

Toate acestea sunt spuse într'o limbă corectă, curat românească, atât de verde și de multe ori atât de naivă, încât înveselesc și sufletele cele mai întunecate.

Atâta despre broșura D-lui Marian, pe care o recomandăm citorilor noștri cu căldura, pe care o merită. Fiă-care se va convinge prin sine însuși, că din popor trebuie să scotem modele de limbă vi-gurôsă și sănătoasă, ér din-tradițiunile lui material pentru caractere, descrieri, povești sau chiar romane istorice.

Calendarul Răsboiului pe anul 1879, cu multe ilustrații. București, Tipografia lui Thiel și Weiss, Palatul „Dacia“.

Raportul anual al societății academice sociale-literare „România jună“, în Viena. Al VIII-lea an administrativ, din 1 Oct. 1877, până în 30 Sept. 1878. Localitățile societății: I. Sonnenfelsgasse Nr. 1, Viena; Proprietatea societății. Tipografia Jean N. Vernay, 1878.

Vasile Petri. Școala română, Fasciôra II-a pe Noemvre. Sumar: Ioan Amos Comenius (urmare). — Referințele între școlă și familiă. — Băncile de școlă (fine). — Din compu-tul cu frângerii vulgare (urmare). — Pentru primul învățământ din istoria: Il Ercule. — Tractarea practică a unor bucați de lectură: I. Sôrele și vântul. — Programa studiilor în școlile primare rurale din România. — Școlile

române din Brașov. — Necrolog: Teodor Petrișor. — Varietăți. — Bibliografie.

Frédéric Donné. Arta în timpul resbelului. Schițe pentru schițe. Prețul 1 Leu. București, Tipografia „Romanul“, Carol Göbl, Strada Dómnai 14, 1879. Din cauza lipsei de spațiu vom vorbi despre această broșură în numărul viitor.

Calendarul pe anul ordinariu 1879. Redigat de Miron M. Călinescu, Secretariul societății pentru cultura și literatura română în Bucovina. Anul al VI. Prețul 60 cr. v. a. Cernăuți. Editura și tiparul lui R. Eckhardt.

Lazaru Petrovicu, Doctor în filosofă și profesor la institutul teologic-pedagogic din Aradu. Iubirea faciă de copii. Aradu, 1878. Cu tiparul lui Stefan Gyulai. Vom vorbi într'un număr viitor despre această broșură.

V. I. Costano, profesor la Liceul-național și la institutul pedagogic din Iași. Metod de cetirea limbii franceze în paralel cu cea română, cu exerciții potrivite la fiă-care regulă și o Alege-re de lecturi franceze pentru uzul clasei I-a gimnasiale. Ediție nouă adăogită. Iași, Tipografia H. Goldner, Strada Primăriei. Septem-vrie 1878. Din lipsă de spațiu vom vorbi în numărul viitor despre această carte folositoare.

Posta Redacțiunei.

D-lui St. P. Cernăuți. Mulțămită. Urměză epistolă. — D-lui N. V. D., Galați. Mulțămită. Urměză epistolă. — D-lui C. R., București. Mulțămită. Într'un număr viitor. — D-lui T. F., Băceșfalu. Din cele scrise nu putem judeca meritul și natura temei D-tale. — D-lui D. C. I., Brăila. Ne pare fôrte reu că nu putem satisface dorinței D-tale. Cu altă ocaziune. — D-lui C. M., Toporouți. Într'unul din numeril viitor, decă ne permiteți să facem ôre care mică schimbări. — D-lui H. V., Cernăuți. Vom vedea. Sunt unele versuri cam slabe.

Momente de distracțiune.

Domnul: Dar Dómnne sfinte, de ce e cănele ăsta așa de slab?

Băetul: Nu mănăcă nimic.

Domnul: Pentru ce nu mămăncă nimic?

Băetul: Nu-î dăm nimic.

Domnul: Dar pentru numele lui Dumneșeu de ce nu-î dați nimic sêrmanului dobitoc?

Băetul: N'avem nimic.

Teribil! A. Închipeșce-ți, vecine, că la cărnătarul de peste drum s'au aruncat în apă vre-o 300 de cărnătei....

B. Ce spuî frate! . . . dar pentru ce?

A. Da . . . pentru ca să fiêrbă! —

Copila: (Arătând pe șeful orchestrei) Mamă, pentru ce bate omul acela de Dómnna?

Mama: Dar nu o bate!

Copila: Nu? atunci de ce strigă ea așa?

Invězătorul: Care creatură are destinațiunea cea mai frumôsă?

Elevul Niță: Mascorul

Invězătorul: Pentru ce mascorul?

Elevul Niță: Pentru că din el se fac cărnăfi!

Cu numărul de față se încheie pătrarul de an Octomvre-Decemvre. Învițăm dar pe acei onorați abonați, al căror abonament espiră, să bine-voescă a și-l renoi din vreme, pentru a nu suferi întrerupere în espeda-rea foii. Observăm, că anul „Albinei Carpaților“ se începe cu 15 Octomvre st. v., prin urmare noilor abonați li se trâmite foia începând dela acea dată. — Învițăm pe toți abonații, cărora le lipseșce vre un număr, să bine-voiescă a ne da de șcire, pentru ca să li-l trâmitem.

Editura.

Abonament la „Albina Carpaților“

fóia beletristică, științifică și literară cu ilustrațiuni.

Anul III, 1879.

Redactor: **Iosif Popescu.**

Editor: **Visarion Roman.**

Apare în Sibiiu la 15 și ultima fiă-cărei luni, în fascicule de câte 2 côle.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria.	Pentru România.
Pe 1 an 6 fiorini — crucerî.	Pe 1 an 16 Lei noi.
„ 6 luni 3 „ — „	„ 6 luni 8 „
„ 3 „ 1 „ 50 „	„ 3 „ 4 „

Prețul abonamentului se pôte trãmite din România în bilete hipotecare și în marce postale.

Abonamentele se fac la editorul **V. Roman** în Sibiiu, la birourile postale și prin tóte librãriile.

Nonilor abonați li se vor trãmite numeri apãruti dela începutul anului III, luna Octomere a. e.

Fóia va aduce în colónele sale articuli de sciință cu scop de a insru pe cetitori în tóte direcțiunile cugetãrei omenești, se va sili a rãspãndi în public acele cunoșcințe, care sunt nedispensabili atât pentru indiviți, cât și pentru națiunii întregi, de câte ori e vorba de un adevãrat progres în civilizațiune. În partea beletristică se vor oferi publicului, mai cu samã secului frumos, o lecturã nu numai distrãgãtoare, ci și utilã, cãreia sã nu-i fiã strãine nici principiile estetice, nici regulile bunului gust. Fóia va trata materiile literare din cele mai interesante avënd pururea în vedere originalitatea obiectelor și a cugetãrei, puritatea limbii și chiaritatea modului de a scrie. Ilustrațiunile vor corãspunde asemenea așteptãrii unor publice.

Din anul I și II mai sunt încã esemplare cu prețul scãdut de 3 fior. sãu 7 Lei 50 bani anul 1877 și de 2 fiorini sãu 5 Lei anul 1878.

Pentru invãtãtori și alți bãrbați de școlã.

„**Școlã romãnã**“. Fóia lunarã pentru înaintarea educațiunei și instrucțiunei. Edatã și redactatã de Vasile Petri în Sibiiu. În fiã-care lunã o fãsciórã de câte 3 côle text și invãlitóre. Prețul: pentru Austro-Ungaria 4 fiorini pe an sãu 2 fior. pe jumãtate; pentru România un galben sãu 12 Lei noi, primindu-se și hãrtie-monetã.

Pãnã acuma au apãrut 3 fãscióre. Din articoli publicãți amintim: Ioan Amos Comenius. Bãncile de școlã (cu ilustr.) Importanța și utilitatea studiului limbii romãne. Geometria în școlã popularã. Câte-va observațiuni relative la órele de lecturã în școlã popularã. Regule de tóte ãilele pentru invãtãtori incipienti. Referințele între școlã și familie. Programa studiilor în școlile primare rurale din România. Lectura foilor pedagogice. Cum sã se clãdãscã casele de școlã? etc. Er din tractatele practice: Din computul cu frãgeri vulgãre. Pentru primul invãtãmânt din istorie. Tractarea unor bucãți de lecturã. Lecțiuni din geometrie în școlã popularã etc.

Din „Școlã Romãnã“ pe anii 1876 și 1877 mai sunt puține esemplare complete; prețul s'a redus la 3 fiorini de fiã-care an.

„**Noũ ABC-dar Romãnesc**“, de Vasile Petri. Editura autorului în Sibiiu. Prețul unui esemplar legat 25 crucerî, trãmise prin postã 30 crucerî.

Din acest ABC-dar s'au vîndut în decurgerea unui singur an aprópe 5000 de esemplare.

„**Legendar**“ sãu „Carte de cetire pentru școlile populare“, de Vasile Petri. Partea I. pentru al 3-le și al 4-le an de școlã. Editura autorului în Sibiiu. 11 côle. Prețul unui esemplar legat 45 crucerî, trãmis prin postã 50 crucerî.

La compunerea acestui „Legendar“ autorul s'a conformat planului de invãtãmânt pentru școlile populare.

Plan de invãtãmânt pentru școlile populare din Ungaria în sensul art. de lege 38, 1868. Precedat de ordinațiunea ministrului r. u. de culte și instrucțiune publica dela 26 August 1877, Nr. 21,678, prin care s'a publicat acest plan. Traducere de Vasile Petri. Editura traducãtorului în Sibiiu. Prețul unui esemplar 22 crucerî.

Instrucțiune pentru invãtãturã la tractarea cãrtilor școlastice, de Vasile Petri. Editura autorului în Sibiiu. Prețul unui esemplar 40 crucerî.